Kaina 20 Pf.

Nr. 8 (1222) Vilnius, 1944 m. vasario 26 d.

KARYS

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS; Vyr. redaktorius kpt. Simas Urbonas; Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3; telefonas per lietuvių karišką. Vyr. redaktoriaus — 22. Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen-Wilnaer Verlags- und Druckerei G. m. b. H. Wilna, St. Annenstr. 3. Ruf 15-66.

Mūsų atsakymas

Kruvinoji bolševizmo žvėris daužosi visu įnirtimu, grąsindama senajai Europos kultūrai, o pirmiausia — Lietuvos žemei ir mūsų tautai. Be pertraukos šturmuojamas Europos gynybos pylimas sulaiko šią geležies ir gyvosios masės bangą, neleisdamas jai nušluoti nuo žemės paviršiaus ištisais amžiais kurtą krikščioniškąją Europos kultūrą, saugodamas nuo visiško išnaikinimo milijonus žmonių.

Negalėdamas įkąsti moderniai ginamo fronto, bolševizmas savo banditiškais metodais smelkiasi toliman užnugarin, tęsdamas savo griaunamąjį darbą visose srityse. Įvairių pastatų, susisiekimo, turto ir žmonių naikinimas yra pagrindinis raudonųjų Stalino bandų tikslas. Negirdėtas teroras, moterų ir vaikų ašaros, drauge su pralietu ramių gyventojų ir valdžios bei tvarkos pareigūnų krauju lydi banditų nusiaubtųjų vietovių žemę. Sunkiai atvaizduojamas bolševikiškai žydiškas kerštas verda šių sužvėrėjusių žmogiškųjų būtybių krūtinėse.

O tuo tarpu... Raudonoji Maskva ir saujelė lietuviškųjų bolševizmo ruporų įvairiomis kalbomis visam pasauliui nuolatos būbnija, kad jie pasirengę Lietuvą „išvaduoti", kad jie čia plačiai laukiami, kad tik jie geriausi mūsų žemės „patriotai". Pati Sovietų Sąjunga savo klaikiąją tragikomediją tęsia toliau: „išpažino" Dievą, „panaikino" kominterną, „pakeitė" internacionalą, „leido" visoms respublikoms turėti savo ... ir užsienio reikalų komisariatus... Sunku numatyti, kokių šlykščiausių propagandinių triukų dar sugalvos raudonieji žydiški smegenys pasauliui mulkinti. Bet, deja, eilė tautų, prieš keletą metų pažinusių baisųjį raudonojo teroro „meną", šiandien galingu, niekieno neužgniaužiamu balsu skelbia tikrąją tiesą visam likusiam pasauliui. Baltijos tautų ir mūsų Tėvynės Lietuvos išgyvenimai klaikiuoju bolševikmečiu yra baisus nesunaikinamas dokumentas, yra ašarų, kraujo ir nekaltų žmonių lavonų didžiulis paminklas, kurį sau pasistatė pats bolševizmas, ištisos Stalino enkavedistų armijos ir sužvėrėjusių Lietuvos žydų rankomis. Vargas tau, kruvinoji Maskva! Planetarinio masto melas ėda tavo nuodingą liežuvį! Visam pasaulyje kyla garsų, suprantančių tavo laukinės barbarijos pavojų!

Kada praėjusių metų pabaigoje bolševizmo pavojus priartėjo prie Baltijos valstybių sienų, „didysis maršalas" Stalinas dar įkyriau priminė mums greitą „išvadavimą". Deja, gan per trumpą laiką po to Lietuvos visuomenė laisvu noru davė Maskvai galingą, trumpą ir aiškų atsakymą: Šalin kruvinąsias rankas nuo Lietuvos! Kiekvieną žemės pėdą mes ginsime iki paskutinio atodūsio! Antrojo „laisvo" balsavimo savo tankų parama, Josifai Vasirianovičiau, daugiau nepravesi!

Giliu susikaupimu ir tvirtu ryžtu Lietuva nulenkė savo galvą prie Nežinomojo Kareivio kapo, prie visų karių ir partizanų kapų Vasario Šešioliktąją dieną. Dešimtatūkstantinės minios ramiai ir tyliai degė nepalaužiama valia eiti savo žuvusiųjų karių keliu, o bolševikiniam smakui grasinant, duoti vienintelį atsakymą — atsakymą ginklu. Kitokia kalba lietuvis su bolševizmu jau niekados nesusikalbės!

Pagaliau tą pačią Vasario 16-ją dieną istoriškai nuskambą įsisteigusios Lietuvos Vietinės Rinktinės Vado generolo Plechavičiaus žodis į Lietuvos visuomenę, kviečiąs Lietuvos vyrus stoti ginkluoton kovon su bolševizmo avangardu — terorinio banditizmo banga, pradėjusia smelktis giliau į Lietuvos teritoriją. Ir šiuo dokumentu buvo duotas aiškus mūsų atsakymas raudonajam Rytų imperializmui: „Tegu Maskva žino, kad nė vienos pėdos savo žemės lietuviai be kovų Maskvai neužleis, kad už kiekvieną pėdą Lietuvos žemės kris tūkstančiai bolševikų bandos galvų. Lietuviai per amžius gynė nuo priešų savo žemę ir šiandien visi kaip vienas pasiryžę ginti savo Tautos Laisvę, garbę ir gyvybę".

Toks yra mūsų galutinis atsakymas raudonajam Kremliaus valdovui. Ką mums priešo sirenų balsai bečiulbėtų, kaip begrasintų, kaip mus tarpusavyje bekiršintų ir begriautų mūsų sveikąją vieningumo mintį, — Lietuva šiandien, kaip vienas žmogus, kantriai sukąs dantis, tvirtai sugniaužė lietuvišką kumštį ir kario budrumu atsistos savo brangiosios žemės ir savo žmonių sargyboje. Nes iš tikrųjų tas laisvės nevertas, kas negina jos. O rengtis ją ginti atėjo pats aukščiausias laikas. Tad ryžkimės duoti aršiausiam Lietuvos priešui patį svariausį atsakymą ginklo kalba.

ALG. GIEDRIUS

Vieno lietuvių dalinio Rytuose smogiamosios grupės vadas j. ltn. A. Gecevičius už narsumą kautynėse apdovanotas Geležiniu Kryžium

Tebevyksta atkaklios kovos

Per sunkius mūšius Nikopolio srityje vokiečių divizijos, vadovaujamos kalnų dalinių generolo Schoernerio ir generolų Brandenbergerio, Mietho ir Kreysingo, nuo 1943 metų lapkričio 5 dienos iki 1944 metų vasario 15 dienos per puolimus ir gynimosi veiksmus, dažnai tik su šaltu ginklu, užkirto kelią bolševikų stipriems mėginimams prasilaužti ir jiems padarė didelių nuostolių. Ten paimta ar sunaikinta 1.754 tankai, 533 patrankos daugybė kitokių ginklų bei kitokios karinės aprangos ir pėstininkų ginklais; buvo numušti 56 priešo lėktuvai.

Į pietryčius ir į šiaurę nuo Krivoj Rogo vasario 17 d. sovietai pradėjo pulti su stipriomis pėstininkų ir šarvuočių pajėgomis. Išsiplėtojo sunkūs mūšiai. Itin atkakliai buvo kovojama vienoje įsilaužimo vietoje į pietryčius nuo miesto.

Vasario 18 d. priešas spaudimą sustiprino. Jo per ištisą dieną vykdyti puolimai per kietus, besikeičiančios laimės mūšius buvo atremti ir įvairiose vietose buvo sulaikyti gilūs įsilaužimai. Vasario 19 d. į pietus nuo miesto viena vokiečių kariuomenės grupė prasilaužė pro sovietų pozicijas, paėmė daug vietovių ir užtvėrė fronto spragą. Abipus miesto priešo puolimai sugniužo. Vasario 21 d. vokiečių daliniai dalyvavo sunkiose namų kovose su įsiveržusiomis priešo pajėgomis. Vasario 22 d. po atkaklių kovų ir sunaikinus visus karinio pobūdžio įrengimus, evakuotas Krivoj Rogo miestas.

Į vakarus nuo Čerkasų, vasario 17 d., atrėmus smarkius priešo priešpuolius, buvo atstatytas susisiekimas su prieš kelias savaites atkirsta gausesne vokiečių kovine grupe, kuri prasiveržė iki jai išlaisvinti panaudotų šarvuočių dalinių fronto. Ir vasario 18 d. atrėmus gausius priešo priešpuolius ir nepaisant sunkių vietos sąlygų, buvo sutiktos kitos į laisvę išsikovojusios kovinės grupės dalys.

Vasario 20 d. dėl apsuptos į vakarus nuo Čerkasų vokiečių kariuomenės grupės, apie kurios išlaisvinimą buvo pranešta vasario 18 d., vyriausioji karo pajėgų vadovybė papildomai pranešė:

Kovomis išvaduotų divizijų priėmimas baigtas. Čia nuo sausio 28 d. atkirstos kariuomenės ir ϟϟ ginklo dalys, vadovaujamos artilerijos generolo Stemmermanno ir generolo leitenanto Liebo, heroiškai drąsiomis gynimosi kovomis sulaikė žymiai didesnių priešo pajėgų šturmą ir atkakliomis kautynėmis priešo apsupamąjį žiedą pralaužė. Vadovybė ir kariuomenė tuo būdu pridėjo prie vokiečių karių istorijos dar vieną šviečiantį didvyriškos drąsos ir ištvermės, atkaklios puolamosios dvasios ir pasiaukojančio draugiškumo pavyzdį.

Šitai kariuomenės grupei išvaduoti stojusios į kovą kariuomenės ir ϟϟ ginklo dalys, vadovaujamos šarvuočių generolo Breitho kartu su generolo leitenanto von Vormanno vadovaujama kariuomene, esant sunkiausioms oro ir vietovės sąlygoms, pavyzdingai kovojant kiekvienam paskiram kariui, sudarė sąlygas prasilaužti. Sovietams padaryta sunkiausių kruvinų nuostolių. Jie nuo vasario 4 iki 18 d. neteko 722 tankų ir šturmo patrankų, 300 patrankų buvo paimta. Be to, atvesta keli tūkstančiai belaisvių.

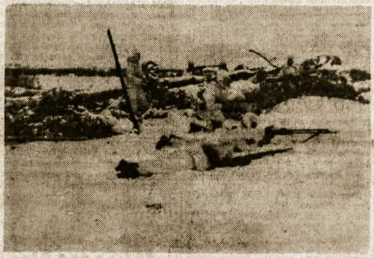

Į bėgančius banditus

Gr. Kuzelio nuotr.

VIII aviacijos korpas, vadovaujamas generolo leitenanto Seidemanno, ištikima ginklo brolyste pavyzdingai parėmė sunkiai besigrumiančią kariuomenę. Transporto ir kovos lėktuvai sunkiomis oro sąlygomis ir smarkiai veikiant priešo naikintuvams ir priešlėktuviniams pabūklams, gabeno apsuptiesiems šaudmenis, maistą ir skystą kurą. Jie pergabeno daugiau kaip 2.400 sužeistųjų. Žuvo 32 transporto lėktuvai. 58 priešo lėktuvai numušti per oro kautynes ir priešlėktuvinių patrankų.

Ties Svenigorodka, į rytus nuo Šaškovo, į pietus nuo Berezinos ir į šiaurės rytus nuo Rogačevo su kruvinais nuostoliais atremti priešo puolimai, išlyginti arba užsklęsti vietinio pobūdžio prasiveržimai.

Tarp Pripetės ir Berezinos vasario 19 d. priešas po stiprios parengiamosios artilerijos ugnies vėl ėmė pulti su tankų ir kautynių lėktuvų parama. Jo mėginimai prasilaužti kietomis besikeičiančios laimės kovomis sutrukdyti. Vietinio pobūdžio įsilaužimai užsklęsti.

Kaip vasario 20 d. buvo paskelbta, sėkmingai kovojant su gaujomis vidurinio fronto ruožo užnugaryje, apsaugos daliniams palaužus atkaklų priešo gynymąsi, sugriauti 257 bunkeriai ir daugiau kaip 100 medžiagų sandėlių. Paimta daug grobio ginklais, gyvuliais ir maistu. Banditams padaryta didelių kruvinų nuostolių.

Prie Vitebsko mūsų daliniai nuo 1944 metų vasario 2 iki 16 dienos atlaikė per atkaklius mūšius daugiau kaip 50 bolševikų šaulių divizijų ir daugybę šarvuočių dalinių ir tuo būdu per antrą, dabar jau baigtą gynimosi mūšį pasiekė naują didelę gynimosi pergalę. Priešas turėjo didelių nuostolių medžiagomis ir žmonėmis. Vokiečių aviacija su gausiais kovos lėktuvų ir naikintuvų daliniais parėmė gynimosi mūšius ir per oro kautynes bei priešlėktuvinės artilerijos ugnim sunaikino 102 priešo lėktuvus.

Į šiaurę nuo Velikije Luki sovietai puolė nesėkmingai. Pagal anksčiau numatytą atsitraukimo planą, vasario 21 d., sunaikinus visus karinius įrengimus, evakuoti buvusio Cholmo miesto griuvėsiai.

Į pietus nuo Ilmenio ežero dėl fronto sutrumpinimo vasario 17 d. buvo evakuotas į priekį išsišovęs fronto lankas su Staraja Rusa miestu, prieš tai sunaikinus visus karinius įrengimus ir priešui netrukdant.

Tarp Ilmenio ir Peipuso ežerų, o taip pat Narvos srityje priešas vis taip pat smarkiai spaudė. Per atkaklias kautynes sugniužo daug priešo puolimų. Sutelkta artilerijos ugnimi sumuštos priešo žygiuojančios voros ir parengties pozicijos.

Vasario 21 d. buvo paskelbta, kad Rytų fronto šiaurės dalyje paskiruose ruožuose mūsų divizijos pagal įsakymą sutrumpinti frontą atsipalaidavo nuo priešo. Atmušti iš paskos besiveržiantieji bolševikai. Vasario 23 d. paskelbta, kad planingai atsitraukiama į pietvakarius bei į vakarus nuo Ilmenio ežero.

Nettuno desantiniame prietiltyje tebevyksta atkaklūs mūšiai, milžinišku mastu panaudojant artileriją. Ten apsupimo lanką vasario 18 d. pavyko pastūmėti iki keturių kilometrų į pietus nuo Aprilijos. Vasario 20 d. vokiečių daliniai atrėmė kelis šarvuočių remiamus priešo priešpuolius, per savus puolimus sunaikino vieną priešo kuopą ir į pietus nuo Aprilia apsupo vieną priešo kovos junginį. Atremti smarkūs šio junginio mėginimai prasiveržti ir atpalaiduojamieji puolimai. Vasario 22 d. valant tą apsupimo katilą paimta belaisvių.

Aviacija naktį į vasario 19 d., į 21 d. ir į 23 d. su gausiais daliniais smarkiai puolė Londoną. Masiškai numetus sprogstamųjų ir padegamųjų bombų, miesto srityse buvo sukelta plačių gaisrų ir padaryta sunaikinimų.

Vasario 20 d. rytą britų, o dienos metu amerikiečių bombonešių junginiai vykdė terorinius puolimus prieš vidurinės Vokietijos vietoves. Buvo numesta daug sprogstamųjų ir padegamųjų bombų ir buvo padaryta ypatingai daug žalos Leipzigo miesto gyvenamiesiems kvartalams. Savosios priešlėktuvinės pajėgos sunaikino 83 keturmotorius bombonešius.

Vasario 21 d. ryte britų bombonešių junginiai, esant dideliam debesuotumui, įvykdė teroriní puolimą prieš Štutgarto sritį. Ypatingai padaryta nuostolių Štutgarto mieste gyvenamuosiuose kvartaluose ir sunaikinta kultūros paminklų, bažnyčių ir viešųjų pastatų. Nežiūrint į blogas gynimosi sąlygas dėl oro, vokiečių oro gynybos pajėgos per šiuos puolimus sunaikino 49 britų - amerikiečių lėktuvus, jų tarpe daugiausiai keturmotorinius bombonešius.

Kaip vasario 21 d. buvo paskelbta, per kietas ir sunkias kovas su priešo povandeninių laivų naikintojų ir sargybinių laivų junginiais šiaurės Atlante vokiečių povandeniniai laivai paskandino 11 lydimosios vilkstinės naikintojų.

Vasario 22 d. dienos metu amerikiečių bombonešių junginiai, saugojami stiprių naikintuvų, puolė vietoves vidurinėje Vokietijoje. Tuo pačiu laiku amerikiečių bombonešiai įskrido į pietų Vokietiją ir Protektoratą. Numetus didelį skaičių sprogstamųjų ir padegamųjų bombų, padaryta nuostolių ypatingai kai kurių miestų gyvenamuose kvartaluose. Ir vakar vokiečių oro gynyba sėkmingai kovojo su amerikiečių bombonešiais; ji sunaikino 119 lėktuvų, jų tarpe 95 keturmotorinius bombonešius.

Nevelio-Vitebsko, Berezinos-Pripetės kovų sritys (Wb)

REICHO MINISTERIS ROSENBERGAS LANKĖSI RYTŲ KRAŠTE

ON. RYGA. Siomis dienomis Reicho ministeris okupuotoms Rytų sritims reichsleiteris Rosenbergas tarnybos reikalais lankėsi Rytų Krašto Reicho Komisariate. Siauliuose jį pasveikino Reicho Komisaras gauleiteris Lohse ir generalinis komisaras Kaune Dr. von Renteinas. Per tarnybinį pasikalbėjimą su aštuniatamis bendrardariais buvo svarstomi vokiečių administracijos klausimai.

Reicho ministeriui atvykus į Rygą, jį pasitikti atvyko Reicho komisaras gauleiteris Lohse, vokiečių kariuomenės Rytų Krašte vadas raitelių generolas Braemeris, vyresnysis ir pr policijos vadas Rytų Kraštui ir Obergruppenfiureris policijos generolas Jackelnas, trijų Baltijos generalinių sričių generalinis komisaras, valstybės tarėjas Dr. Drechleris, ir Obergruppenfiureris Litzmannas, Dr. von Renteinas ir vyr. Rygos miesto burmistras Wittrockas.

Reicho ministerio palydovu tarpe jotos pirmas brigadinis generolas vokiečiu karo laivyno korvetės kapitonas Wolfgang Lütnas, kuris. Reicho ministerio pakviestas, viešėjo jo gimtajame mieste.

Rygoje įvykusių tarybinių pasikalbėjimų centre buvo darbo pasitarimas su Reicho komisariato bendrardariais. Reicho ministeris, viai pirmu, iškiausė Reicho Komisaro o vėliau komisariato skyrių vedėjų pranešimų apie esamą padėtį. Po to Reicho ministeris Rosenbergas pasta tarė žodį. Jis padėkojo vadų Rytuose korpui už čia nuveiktus darbus ir davė naujų nurodymų atsies darbams. Poplet Rosenbergas dalyvo tarnybiniame generalinio komisaro Rygoje pasitarime su savo bendrardariais. Vakare ministeris priėmė asmeniškai pasidalinti nuomonėmis Latvijos savivaldos organu atstovus ir latvių fų savanorių legiono vyr. inspektorių generolą leitenantą Bangerskį.

TĖVYNĖS DOVANOS FRONTUI

Vasario 10 d. Panevėžio Dramos Teatras, perpildytas vietos visuomenės ir jo atstovų. Nuostabiai žavinga šiklimingumo momentas: atvyko iš Rytų fronto lietuvių kariuomenės atstovai primint fronto kariams Vasario 16 d. proga skirtų dovanų.

Gausiausiai dovanų įteikia II-os gimnazijos Šeštarbėnai ir Paukščiai mergaičių būrelis, pvz., statybos batalionui 450 atskirų gražiai supakuotų dovanėlių, kitam batalionui 250 ir kt. Toliau seka Panevėžio Šiaulių Instituto, įvairios kultūrinės, mokslo, visuomeninės ir kitos įstaigos, įmonės ir atskiri asmenys.

Drauge tuo įspūdingo padaro su gausiomis dovanomis atvykę net iš kitų tolimų Panevėžio srities vietų moksleiviai: gimnazijos, prad. mokykios, be to, kitos įstaigos bei mėnesis.

Momentas jaudinantis. Prieš frontoto atstovus — eilė po eilės praėjo plaukti gausios ir žavingos dovanos lietuviškos kankles, smuikai, gitos knygos, garbės albumai ir t. t.

Viskas vainikuose, gėlėse, jaudinančiuose kovojantiems kariams sveikinimuose skendėja. Viskas dėl Tėvynės kovojančiam frontoi kaip. Argi Tėvynė turėtų bent vieną savo sūnų, kuris negalėtų pas save žasėti nors kultūtės dovanėlės didžiųjų šventės proga, gulbinsam Lietuvos kariui, besigrumiančiam Rytuose. Choro lietuviškų dainų akordai, Taulos himnas, lietuviškos kilnios žirdys... Ir viskas, viskas vainikuotas Rytuose.

Kaip žvintanios gintarinės auštros spindulai pažadina gamtą gyvyjoei, taip ir Tėvynės laisvė yra lygiai tojai pat tautos gyvybės ir jos žydinčios kultūros saulė.

Laisvė yra dar didingesnė už pačia gyvybę.

Laisvė gimdo karžygius. Karžygiai mirštą dėl laisvės.

Tad, garbingi Lietuvos kariai, Tėvynė visos kultūros dovanos. Lietuvos laisvės šventės proga teprimena.

ŽVALGYBOJE

Tamsi naktis gaubia aplinką. Visur nemaiai. Visi jau miegą. Tik vienas dauklam įsakymo vykdyti mums pavestą uždavinį. Siandien mūsų uždavinys išžvalgyti P. ir K. kalnus, nes ten kažkas buvo įtartino pastebėta.

Gaunam įsakymą išvykti. Susirinkiuojam nedidelis 20 žmonių pulkelis ir leidžiamės per klampias ugnies kopes, per tankias girias. O naktis tamsi. Vienas kito net nematom, tik girdim šlamėjimą ir po kojų liūtam. Čiu kaip traukėjėnai. Pagaliau ir tamsu. giria. Mus gaubia tamsi, klastinga naktis. Pereinam giria. Dar kiek paėjėjus, ten, tolumoj, matyti, stikno juodi aiksmai. Tai mūsų uždavinio pradžia. Tai P. kalnas.

Pradedam žvalgyba. Einam palengva ir krečiam kiekviena žama. Nieko nerandam.

Truputį toliau, šalia pat miškelio, stūkso K. kalnas, kuris irgi mums priklauso lėšvalgyti.

Pirmieji du mūsų draugai žengia į kalnu ir pradeda ieškoti ir stebėti namus. Vieną škrečiam — nieko. Antrą — irgi nieko. Argi jie būtų pastraukę — dingteli mintis. Tur būt, antoje, kas jų saugo.

— Na, einam toliau, — taria Jonas.

Ten stovi didelis namas. Prisiartinkam prie jo. Langai ir vidaus uždangstyti. Pro mažą plyšelį lisiverčia šaukan šviesos spindulai.

Prislenkam visai arti ir žiūrim pro tą plyšelį. Pamatom tai, ko tėsėjom.

Vidury kambario stovi didelis stalas. Aplink apsėdę barzdoti, apšepę, iškrypusiais veidais, banditai.

Puskarinindis J. Isako (vid.) metęs keletą granatų. Tuo pačiu momentu girkšteli durys ir trys ginkluoti banditai lėcina (ora. Gal būt, sargyba?

Mes kaip tik ir to laukėm.

Įsakymas pradėt puolimą.

Instituto, Ivairios kultūrinės, mokslo, visuomeninės ir kitos įstaigos, įmonės ir atskiri asmens.

Drauge tuo įspūdingo padaro su gausiomis dovanomis atvykę net iš kitų tolimų Panevėžio srities vietų moksleiviai: gimnazijos, prad. mokykios, be to, kitos įstaigos bei mėnesis.

Momentas jaudinantis. Prieš frontoto atstovus — eilė po eilės praėjo plaukti gausios ir žavingos dovanos lietuviškos kankles, smuikai, gitos

Tai buvo bolševikų okupacijos metu. Tolimam laikui Lietuvos nuosaliam Daujėnų miestely pasirėdė didelis bolševikų niekintojas, nekentęs jų nuo pat pirmosios okupacijos dienos, paraplos zikrastinos ats. j. psk. Kazys Grigaliūnas. Jis, atėjus pirmam vasario nėn. dienom, jau galvojo, kaip reiks pamėnėti Vasario šešiolikta. Bolševikai draudė gyventojai nors keliais rožėiais, ar likėlti vėliavas.

Bolševikai jau iš vakaro išsiųsė slapukus sekti, kad kas nebandytų minėti Vasario 16 d. Tačiau Kazys pasitaręs su dviem mergaitėm — vietu. Tolimam — kita iš Berlinui nų km. — šešiolikiosios švakarėse, apie 12 val., paslima abi šias mergaites, vidury miestelio augančioj kriaušėj iškėlė trispalvę. Ji ištsėvėdar ir gerai saulutė patekėjus.

Bolševikai rengiasi švęsti gegužės pirmąją. Prieš ją visą dieną komunistai rengė įvairius plakatus, pyne kiek Tėvynė turi Jūms metęs, targabos ir pasididžiavimo Tūsų didžiausiomis aukomis ir pastangom's kovoje Tėvynei.

Kada kovos laukuose suvirpinsit iš Tėvynės gautų kanklių stygas, Jums nusilenks visos tikanos ir Jūs pajusite savąją didingą Tėvynės sąmonę. Kada valdiios kanklėmis stiprinio karių dvasią ir kėlė jų narsumą.

Ir kada Jūs džiaugsitės kitoms dovanomis kuriras stunčiame, teprimena tai, kad Tėvynė visuomet buotės kartu su Jumis. Grinių Ąžuolas

LIETUVOS KARIAMS ŠELPTI KOMITETO DOVANOS FRONTO KOVOTOJAMS

ON. KAUNAS. Lietuvos gyventojų dėkingumas savo tautiečiams, kurie fronto batalionuose kovoja už savo krašto geresnę ateitį, šiomis dienomis pasireiškė iškilmingu dovanų perdavimu. Panevėžyje ir Rokiškyje lietuviams kariams šelpti komitetai, dalyvaujant vokiečių kariuomenės ir lietuvių savivaldos atstovams, frontoto batalionų kariams perdavė dovanas, kurių gausiai priaukojo gyventojai. Per iškilmingą perdavimą Panevėžyje kalbėjo pulk. Baueris kaip lietuvos saugumo reikalų komandanto atstovas, ir reikšdamas lietuviu kariams šelpti komitetui padėką už surinktus daiktus kariams, kovojantiems prieš bolševizmą.

ŠVINTANT PALŪŽO

Tai buvo bolševikų okupacijos metu. Tolimam laikui Lietuvos nuosaliam Daujėnų miestely pasirėdė didelis bolševikų niekintojas, nekentęs jų nuo pat pirmosios okupacijos dienos, paraplos zikrastinos ats. j. psk. Kazys Grigaliūnas. Jis, atėjus pirmam vasario nėn. dienom, jau galvojo, kaip reiks pamėnėti Vasario šešiolikta. Bolševikai draudė švaistrėkti nors keliais rožėiais, ar likėlti vėliavas.

Bolševikai jau iš vakaro išsiųsė slapukus sekti, kad kas nebandytų minėti Vasario 16 d. Tačiau Kazys pasitaręs su dviem mergaitėm — vietu. Tolimam — kita iš Berlinui km. — šešiolikiosios švakarėse, apie 12 val., paslima abi šias mergaites, vidury miestelio augančioj kriaušėj iškėlė trispalvę. Ji ištsėvėdar ir gerai saulutė patekėjus.

Bolševikai rengiasi švęsti gegužės pirmąją. Prieš ją visą dieną komunistai rengė įvairius plakatus, pyne

Išgirdus vakarouse karo dundėsį, Kazys nesėdėjo rankas sunėręs. Visa tuoju pasitaitė ant kojų. Partizanų veiksmai prieš komunistus prasidėjo birželio 23 d. Susirinkę už 2 km nuo Daujėnų, menkai ginkluoti partizanai, bevyko užimti Daujėnų miestelį ir Smilgių km. Pirmoji grupe su keliais partizanais vyko į Smilgius, o antroji, kuriai buvo Kazys su trimis savo iškilmiais draugais, vyko į Daujėnus. Prievakary, jau saulutei nusileidus, antroji grupė pasiekė savo tikslą. Tuo buvo užvaizgytas miestelis ir uželta i pašta. Partizanai kad skambino iš Biržių ir klausė, kiek reikia nusiųsti milicijos partizanams numalšinti.

Tos žinios nė kiek jų nebaugino. Partizanai po miestelį laisvai vėlkė ir stebėjosi komunistinės milicijos komjaunuolius. Prie partizanų pridėjo daugiau gyventojų. Vidury miestelio iškėlė lietuvišką trispalvę. Baigėsi ketli buvo puletos ketletas šūvių. Tuojau pasigirdo šūvai iš šniūkšti km. Partizanai ir šniūkšti km. ja netikėtai užpuolė lietuvius partizanus. Partizanai bandė laikytis, tet

bolševikų milicininkai savo gausumu ir ginklų pranašumu greitai nustebė partizanus. Partizanai ėmė traukti iš slėptis vieni j rūsius, kiti j rūsius. Keli milicininkai, pastebėję j rūsius bėgantį Kazį, tuoj užpuolė jį. Iniciatyvą turėdami darė partizersmeigė 34 metų amžiaus vyra, mūsų narsuolį Kazį. Nužudę dar applėšė jį: pilėsi jo drabužius ieroen, ėmė nuimdami Kazio žiedą, 10 litų ir sidabrinį žiedą, iškišo , savo kilenius. Be to, paslėpėję j rūsinčią ant jo kakio, nuplėšę nuo viešo tūvo j rūsius. Grįždami iš rūsio tėvo, nušovė špitoninkę Treba ir laisvus pasitraukė iš Daujėnų, šaudė perbėgo liūdna žinia, kad tuvo vieta, mūsų Kazys, kuris iš Čikonių km., Valkų val.

Antrasis mūsų partizanų tuvo A. Navakas, kiles iš Smilgių km. Jis ir jo vadas Smilgių kaime veikė jau nuo birželio 23 d. ryto. Kai pirmoji partizanų grupelė iš Berklainių pasiekė Smilgių km., buvo nutarta suimtus komunistus pasalinti kur nors toliau už Smilgių. Partizanai Navakui įdavė jį įsakė komunistus nuvarytų už 4,5 km j Vizorių ar Meletų kaimus ir ten juos kur nors uždėję, kol aplinkybės pasikeisi. Paėmęs tris komunistus Navakas juos nusivarė j Vizorių km., kurias me kiek pabuvęs, vėl išsivarė j Meletų km. Tuo laiku nemažas tuo jo suimtuosius priėmė. Nė vienas čikinikas nesutinka nes rusų kariuomenės dar daug kur pasirėvo. O Meletų Partizanai Navakas vėl nusivarė iki sunkvežimo kuris stovėjo Smilgių kaimo gale, mušė, koliojo. Išsodino j sunkvežimį ir išvėmė atgal j Biržius.

Po dienos tyli, susikaupusi daugėnėčių parapija palaidojo iškilmingai savo sūnų Kazį Grigaliūnį, o vokiečių kariuomenė atvykusi ateitą žinia iš Biržių girios, kad tenai rastas žiaurtai komunistų nukankintas greta kitų lietuvių ir partizanas Navakas.

Als. J. psk. Bal. Brazdžionis

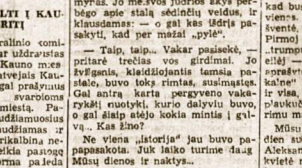

Tai mes, che che che, kaip davėjau tiems rugučkėms, ai ai ai! Ch! ch! — Tai susirieadamas, tai ištisėadamas ant girdžiančios kėdės ir rodomuoju pirštu grūmodamas, paasakojo Antanas vakarykštį nuotykį su gamais".

— Kad jau pylėm, tai pylėm, — kiek pakeitęs balsu ir susijaudinęs, patvirtino greta Antano sėdįs kaimynas. Jo nėrosios judrios akys perbėgo apie stalą ieškinčią vietos, ir klausdamos — o gal kas tūdrįs pasakyti, kad per mažai „pylė".

— Taip, taip... Vakar pasisėkė, — pritarė trečias vos girdimai. Jo žvilgsnis, klaidžiojantis tamsia pasiaiše, buvo toks rimtas, susimąstęs. Gal antra karta pergyvena vakarykštį nuotykį, kurio dalyviu buvo, o gal šiaip atėjo kokia mintis j galvą... Kas žino?

Ne viena „istorija" jau buvo papasakojęs. Juk laiko turime daug. Mūsų dienos ir naktys...

Taip šnekučiavosi vyrai, o ju čia nemaišiai. Vien „Pelikano" šėbo penkli parelgūnai, kuriuos čia sveičiais vaidina. Be to, antros kuopos šėbas ir aš gausybe jam priijaučiančių, čia šeiminiukais vadinamų.

Ties stalu, ant surūdijusios vinies kaba žibintas. Didelė raudona ir smilkstanti jo liepsna šilpnai nuvieškė didoko kambario kampus.

Kažkur kampe „kenkina" atsistygavusią gitarą. Sviesiaplaukis Vitas, sėdėdamas užstaleje, tylėai pritaria lūpų ermonikėle

Aple didįjį „peč" suklojęs kuopos virėjas. Ligu apdegusiu šakės kotu jis lėtuoliai iš pečiaus juoda čigūnėję puodą. Nulima nuo puodo dangtį ir garuose paskendęs kažką, su sakute badė.

didžiulius vainikus. Viską sutvarkę, užėjo j pradžios mokyklos salę, kur tarėsi apie šventės pravedimą. Savygbos prie Lenino, Stalino ir kitų paveikslų bei vainikų nepalikę. Mat pastūkėjo, kad niekas niekio nedrįsęs padaryti. Tačiau jų tuos darbus sekė keli drąsūs daužėniečiai patriotai. Jų pirmasis buvo Kazys. Sie vyrai visus bolševikų plakatus, vainikus ir paveikslus nešėsi tiesiaiu užuolajo ir prisiartino prie lango paskiausiytį, ką bolševikų bernai daro.

Kambary ant stalo šviečė lempa, o komunistai ramiai sau mitingavo. Kazys, paėmęs akmenį, sviedė j langą. Taiklus akmuo pataikė tiesiog j žiburį. Įvyko baisus triukšmas. Visi komunistai gyventojai ėmė lėkėjo j lauką. Pribėgę prie dienos triūso, žiūri nustebę, kad viskas švarkytas. Rauko nosis ir keikiasi. Labai tūrėo ir bandė surasti kaltininkus. Bet tyli vakaro priebland kaltininkus gerai paslėpė.

Kazys ir kiti partizanai vyko j Smilgius, o antroji, kuriai buvo Kazys su trimis savo iškilmiais draugais, vyko j Daujėnus. Prievakary, jau saulutei nusileidus, antroji grupė pasiekė savo tikslą. Tuo buvo užvaizgytas miestelis ir uželta i pašta. Partizanai kad skambino iš Biržių ir klausė, kiek reikia nusiųsti milicijos partizanams numalšinti.

Tos žinios nė kiek jų nebaugino. Partizanai po miestelį laisvai vėlkė ir stebėjosi komunistinės milicijos komjaunuolius. Prie partizanų pridėjo daugiau gyventojų. Vidury miestelio iškėlė lietuvišką trispalvę. Baigėsi ketli buvo puletos ketletas šūvių. Tuojau pasigirdo šūvai iš šniūkšti km. Partizanai ir šniūkšti km. ja netikėtai užpuolė lietuvius partizanus. Partizanai bandė laikytis, tet

bolševikų milicininkai savo gausumu ir ginklų pranašumu greitai nustebė partizanus. Partizanai ėmė traukti iš slėptis vieni j rūsius, kiti j rūsius. Keli milicininkai, pastebėję j rūsius bėgantį Kazį, tuoj užpuolė jį. Iniciatyvą turėdami darė partizersmeigė 34 metų amžiaus vyra, mūsų narsuolį Kazį. Nužudę dar applėšė jį: pilėsi jo drabužius ieroen, ėmė nuimdami Kazio žiedą, 10 litų ir sidabrinį žiedą, iškišo , savo kilenius. Be to, paslėpėję j rūsinčią ant jo kakio, nuplėšę nuo viešo tūvo j rūsius. Grįždami iš rūsio tėvo, nušovė špitoninkę Treba ir laisvus pasitraukė iš Daujėnų. Šaudė perbėgo liūdna žinia, kad tuvo vieta, mūsų Kazys, kuris iš Čikonių km., Valkų val.

Antrasis mūsų partizanų tuvo A. Navakas, kiles iš Smilgių km. Jis ir jo vadas Smilgių kaime veikė jau nuo birželio 23 d. ryto. Kai pirmoji partizanų grupelė iš Berklainių pasiekė Smilgių km., buvo nutarta suimtus komunistus pasalinti kur nors toliau už Smilgių. Partizanai Navakui įdavė jį įsakė komunistus nuvarytų už 4,5 km j Vizorių ar Meletų kaimus ir ten juos kur nors uždėję, kol aplinkybės pasikeisi. Paėmęs tris komunistus Navakas juos nusivarė j Vizorių km., kurias me kiek pabuvęs, vėl išsivarė j Meletų km. Tuo laiku nemažas tuo jo suimtuosius priėmė. Nė vienas čikinikas nesutinka nes rusų kariuomenės dar daug kur pasirėvo. O Meletų Partizanai Navakas vėl nusivarė iki sunkvežimo kuris stovėjo Smilgių kaimo gale, mušė, koliojo. Išsodino j sunkvežimį ir išvėmė atgal j Biržius.

Po dienos tyli, susikaupusi daužėniečių parapija palaidojo iškilmingai savo sūnų Kazį Grigaliūnį, o vokiečių kariuomenė atvykusi ateitą žinia iš Biržių girios, kad tenai rastas žiaurtai komunistų nukankintas greta kitų lietuvių ir partizanas Navakas.

Als. J. psk. Bal. Brazdžionis

— Gal savo mirtimi mirė, kad taip ilgai kietos? — paklausė Aleksandras kuopos gaivą.

— Ne, tamsta vade. Pata savo akimis mačiau. Buvo „nukautos". — Užtikrino vėrėjas. j prėjusiotę kuopos tydamas taukuotus pirštus. — Dar trupučiukę palauksiu ir bus gatavos.

Laukia šeiminiukai, laukiame ir mes svečiai. Nieko nepadarysi. Bet kad bus kas nors gero, jaučia kiekvienas. Mat, šaniden antroj kuopoj šventė ir kur čia nebus šventė? Pirmoj dalėj — kuopos vadas gavo „trumputį" 30 lapų laiškų; antroj eilėj — jame buvo „labai trumpai" aprašyta kaip atėjo į šią „sėsarų pakalnę" Žvilė. Atrodyto buvo viskas ir visa, pradedant nuo gelavų gaivos j paukščių ir baigiant vos vos žliūrimu mažuoju nageliu.

Mūsų aeskaitlaviėmu Žvilė šiandien sukako 12 dienų. Ir dėl to Aleksandras — paujasi tėvas — palkvietė mus pas save. Dėl to virėjas jau porą valandų triūsia aple pečiu. Dėl to kuopos vado „dešinėji ranka" mūsų vėję didžiausiam nuostabimui, ant stalo padėjo paplausyję lietuviškų lašinių ir kumpio.

Bevėik buvau sunykęs, kai mane, jau senai baigusi šios dienos „tarytyba", atvykęs iš stabo pasiuntinys kvietė atėti j stabą. Mat, kaž kas atvykęs ir norįs būtinai pasimatyti. Einu. Bet greit grįžiu.

— Ką sakysi, žmogau? — paklausiau vyriškio — amžiaus pabėjėkusi ruselj su reta ruda barzdėle. Jis labai mandagiai pasisveikino ir, ratu sukdamas rankose kepurę, pradėjo aiškinti:

— Atvykau iš D. komendantūros ir turiu raštą.

— Na, jei turit raštą, tai gerai, — pertraukiau jį. — Parodykite, pažiūrėsim. — Ir išbėjėkęs žmogelis leidžiau jį. Jis drybėčiais vokiškai kaklaraišiu kur's buvo toks plonytis ir dar j virvutes susivijęs, bet kabojo ant kietos baltos stačios apykaklės ir ant stiebelinės kaklaraišės, pradėjo ieškoti po kišenius rašto. Juo daugiau skubėjo beieškodamas, juo daugiau nesiseke. Net vargšė pilka sugliamytė kepurė šaktio iš rankų. Ir ten greit žmogelis pasičiupo nuo grindų.

— Neskubėk, žmogau. Pamažiau vaišuosi, tokiau nuvažiuosi, — pasakiau jam ramiai.

— Taip, taip, — patvirtino jis pakėdamas akis ir nervikai nusišypsojo.

Pagaliau rado. Tai buvo tikras dokumentas. Su dviem parašais ir antspaudu. Vokiškai rašytas, todėl padaviau Algirdui, tegul skaito ir verčia.

Kai perskaitė dokumentą, buvo viskas aišku. Šis žmogelis yra nauja pasiektas vyresniuojų senūnų dėmėjai kolchozų mūsų rajone ir todėl kreipėsi „vyriškai vadėjai" ir paremti jr padėti kuo galima.

— „Cherašo". Padėsim. Tik šiandien jau vėlu. Pernakvokite pas mūsų kalnų „starastą". Be to, ir aš ten ketinu eiti. Tai dėlimtos kolchozų senūnai ir tamsta ryt 10 val. atėkite čia j „Pelikano" šėbą. Sutvarkysime visus reikalus ir bus viskas.

— Klausau, „jūsų blagarodija", — pusiau kariškai pasitempdamas ir linkėdamas atsakė žmogelis ir padėdęs lašinko pro duris.

Kai kas tuoj pasiūlė: ir aš grįžome j antros kuopos „būstinę", gėdėjom vyrus dainuojant: „Vilčėsim mergelę dyvilkos dienelių..." Taip ilgai nuvėjusiai skambėjo tas patkutinis skiemuo „lę".

Tamsiam prieangy vos vos surėdome kambario duris.

— Vyručiai! Bijokit Dievo, pertraukė dainuojančius gydytojas žengdamas per aukštą slenkstį. — Begėdžiai... Tokia jauna mergaitė...

— Kalėjimas „nedorėliams", — priėdūriai aš.

Vieni prapliupo juokais, kiti traukė toliau sekantį dainos posmą. O Aleksandras, pakilęs iš užstalės

Prieš atostogas

Pro išdaužytas langus kambarin skverbėsi šaltas žiemos vėjas. Kiekvienas girgždėjo vėjo siūbuojama svirtis. Snaigės krito iš dangaus ir vėl kilo nuo žemės, rodos, kad jos amžinai užburtos lakstytų.

Nors jau buvo devinta valanda ryto, bei kambarynė, dabartiniame kazamate, vyravo visiška tyla. Tik grandinis Leonardas krovėsi savo kuklią kariuo mantą kuprinėn. Viską kitiko labai tyliai, nors tik ką iš nakties medžiokės grįžusių draugų ir su baisiu nelabai prikeltum.

Leonardas džiaugėsi, kad draugai nematys, kai jis išvažiuos atostogų. Juk galės būtų pastyti užpuosius draugų veidus. Atostogos juk retas dalykas.

Leonardas tarp kitų laiškų patsebė baltą laiškelį.

— Tai Birutos Kalėdų sveikinimas, — sušnabždėjo.

Iš pasamonės iškyla smulkutė geltonplaukė mergaitė, truputį susimaišusi, bet gerutė.

— Aš ją apkabinsiu, pab., o ji džiaugsis, varytė... juk nedaugel dėbar susitinkam, — pagalvojo Leonardas.

Mintyse vėl iškilo žilegalvė moušitė, atmindamai namus.

— Porą dienų kelionės — ir pas juos. Pagaliau svajonės išsipildys, — svajojo toliau.

Staiga svajonės nutraukė vieno miegančio vyro šauksmas: — Vyrai, banditai granatas, — subraškėjo lova, pasiralvė ir dar keletą nesiškėlę žodžių šūtarę, vėl toliau tesė miegą.

Leonardas švilgterėjo į savo draugus.

Ant medinių gręžtų gulė keliolika vyrų. Veiduose šviečė kieti nuolatinių kovų ir ištvermės bruožai. Tarp barzdočių matyti ir vienas kitas dar pusiau vaikiškas veidelis, bet dėbar jie visi draugai.

Čia tik dienų galima išsimiegoti, o naktį vieni sėdi bunkeruose kitų vylosta j medžiokles.

Baigęs viską tvarkyti, žvilgterėjo pro langą, ar pastotinėnas nepabėgo. O jie mėgsta dažnai taip padaryti, bet jis kartą nebėjovo. Lauke tripinėjo barzdotas senis, vyžą i vyžą daužydamas. Skiaidėsi rankomis, kad nesušaltų. Ant kelio stovėjo liesas kuinas. Jo galva žempe nulenkta, lyg jam šaltai ir spėgiai nieko nereikėtų.

— Kažin, ar nutemps šis kuinas mane 30 km. — pagalvojo Leonardas.

Leonardas apsivilko miline, už diržo užsikišo poro granatų. Iki stotės pravers, nes ir per miškų reiks geras galas važiuoti. Ant ausų užsideda Lietuvos sesių padovanotą šalikėlį ir žengia į sargybinę.

Atsiveikinant budėtojas palinkėjo linksmų atostogų.

Per kazamatą žengdamas žvilgterėjo dar kartą į miegančius draugus. Miniyse atsiveikino:

— Sudiev, mielieji kovo draugai, kad tik jus visus grįžes rasčiau.

Lauke pasitiko žvarbus sausio vėjas. Veiden akipėčiškai kirto smulkios snaigės. Tarps sudie sarginėjusiu, pasidėmi žvilgsnį metė, ši miška rytuose. Iš ten tie velnio valkai bolševikų banditai.

Steiga galveleje pasirodė rogės. Jaunas kaimietis negaišestingai varė arklio šonus, net potos iš dantų dirbo

— Ką jis prenes, — susidomėjo Leonardas. Bet staiga toptelėjo galvon mintis: ar tik nesutrukdys atostogų vyktį.

Iš rogių iššoko kokių 17 metų valkinas ir suriko:

— Pas mus 50 banditų plėšia kaima, vos ištrūkau! Kad paleido iš automatu...

Leonardas paklausė kaimo pavadinimą ir skubiai atraportavo atsparos punkto vadui. Vadas šoko iš lovos ir liepė paskelbti pavojų.

Po 5-kių minučių balta žiemos opranga stovėjo išsirikiavusi viso atsparos punkto ligula.

Dalis vyrų buvo palikta saugoti patalpas, o kiti sėdo į rogės ir palydėjo nuodytą kaimo linką.

Puolamojon grupėn Leonardas pasisiūlė savanoriu. Jis pajuto, kad nemalonu išvykti tada, kada draugai turės koroti su gausingesniu priešu. Priešą aiškiai žinojo vėl kietos kovos vaizdai, nes dviem kautynių skyriam reiks geral susimti, norint sumaišinti tokią gausingą gauja. Ne geri giedkai laidoje pasiekimą. O kiek tokių kautynių su gausesniu priešu yra turėję mūsų vyrai.

Pamiškėje prisigiaudęs stovėjo sniegu baltai papraotas kaimelis. Lėšmėlių stogai rėmėsi į žemę. Ši kartą kaimas atrodė kažkoks palaptingas. Juk dar valandėlė — ir kaime skraidys miltis.

Nuo smarkaus važiavimo garavo arklių šonai. Veiduose vis dar botagais šėrė per šonus. Visų veiduose spindėjo nekantrumas, skubėjimas. Dažnai vienas vyras paraginėdavo vežikus, jei šie sustodavo arklius raginti.

— Kad tik nepabėgtų tie rup..., — nusikeikė šalia Leonardo sėdęs kulkosvaidininkas Petras.

— Ne, — atsakė Leonardas, — prieš mano atostogas būtinai turi kas nors įvykti

Dabar kažkokios abejonės apniko Leonardą. Atostogos pranyko už kalnų — mirazas pavirto. Ir švilpaujantis vėjas dabar jam kulkosvaidžių ar bolševikinių automatų serijom griežė.

Puolamojį grupę pasiekė porą kilometrų prieš kaimą gulinį mažą miškelį. Vadas pasiuntė žvalgų grupę įsitikinti, ar kartais pasiuntę pranešėja, ne'aukia kur pasislėpę. O jie mėgsta dėgnai tokias išdaigas išrėdyti

Žvalgų grupei vadovaus atostogų irkas, — sukomandavo vadas, — tik elkit atsargiai, o jei kas bus — mes ugnim jus parensim, pirmyn!

Su šešiais vyrais, vienu kulkosvaidžiu ginkluotais, vietos reikymus išnaudodamas, prislinko Leonardas prie miško. Miškas gilėjo, tuštėjo ir jo lėgsėdintas kitkelis, tik jo pėdos sniege paliko. Nieko įtartino. Leonardas davė ženklą visai grupei. atvykti į mišką.

Miške vadas suskirtė visus į 2 grupes. Vienos grupei vadovauti paskyrė Leonardą. Jis gavo uždavinį apeti. ka ma iš pietų ir sutrukdyti banditų pasitraukimą j miškas.

Kaip sniegas baltų vyrų skyrius skubiai žengė auku. Pats mažiausias, j „buteliukv" vadinomas, bėgo visą laika tekinas. Vargas jam su didžiais vyrais.

Nejaudė Leonardas nei į sniegą gilėjai klimpstančių kojų, nei iš po šalmo tekančio prakaito — jo akys ieškojo j kaima.

Jau matyti, kad kaime siaučioja baltos figūros ir kažka skubiai kraunu i roges. Aiškiai matyti, kad banditai nepapraisi skuba.

Dabar komandėtas prisidengdami, mūsu vyrai jau tekini leidosi bėgti.

— Bėga, bėga, žūrėkit, — suriko buteliukas.

Kelios rogės baltais chalatais apsitaisiusių banditų dideliu greičiu važiavo miško link.

Dabar komandėtas su savo vyrais pasileido tiesiai per lauką. Kulkosvaidininkas užgriežė j bėgančiuosius.

Banditai iškrito iš rogių ir atsišaudydami bėgo i miską. O miškas buvo čia pat.

— Pirmyn! sukomandavo Leonardas. Inirše vyrai banditų pedmis pranyko tarp medžių.

Prakaitas varvėjo upeliais, jau ne vienas vyras keikė, kad per šiltas žiemos oprange. Dabar ir vienu munduru gali bėgti. Bataj grimzdo i ne visai užšalusios nelkės properšas. Dabar jau iš kiekvieno kūmo tyjnojo mirtis.

Įtempti nervai: lauke, kada iš egulėlių prašė automatai. Tai sakė senas patyrimas.

Po keliolikos minučių keletas vyrų ėmė abejoti, ar iš viso jie kada nors pavys banditus.

— Nurūko kaip velnias, mūsų išsigando, — išgirdo Leonardas savo dešinėje.

Prieš akis pasirodė tankus eglynėlis. Leonardui kažkoks šaltas jausmas nudiegė kūnu.

— Pulkiauja vieta gintis, — pagalvojo.

— Urrra, perrriod! sukliko laukinis bolševikiu balsas. Bet dabar nepagąsdins jie mūsų vyrų.

Leonardas pamatė iš egulėlių šyšsčiojančias ugneles, apžink ji šokinėjo siengo kamuoliėlai. Salia akūnės sprogo. i žemę atsimušusi sprogstamoji kulka.

Leonardas nusitaikes šūvė keletą šūvių i prieš šaudantį bolševiką. Miškas drebėjo nuo šaudymo. Kelios rankinės granatos dar padidino baisią kulkosvaidžių automatų šautuvų muziką. Net malonu Leonardui pasidarė, kai išgirdo savus kulkosvaidžius paikiai veikiant. Tuojau bolševikų ugnis sumažėjo.

— Pirmyn! — sukomandavo Leonardas. Trumpais perbėgimais vyrai puolė i eglutes. Banditai pranyko tarkunynuose. Kruvini pėdsakai rodė, kad ne vienas banditas paraavo mūsų vyrų švino.

Tankioje eglutėje Leonardas pastebėjo kažka baltą gulint. Instinktyviai atkišo šautuvą, nes suprieštas banditas dažnai pasiusti kartu su savim dar ir savo priešą.

Bet šis buvo jau baigtas. Raudona juosta ant kepurės ir pro atsisegusį chalatą matomas prie krutinės prisegtas bolševikų narsumo medalis rodė, kad šis nebuvo eilinis bolševikas

Leonardas nusegė medalį, suranko išmėtytus ginklus ir pagal vado komandą grįžo atgal.

Pamiškėje suradė banditų pastotes, grįžino ūkininkama išplėštu turtą ir pasileido i savo atramos punktą.

Baltos snaigės skriido laukais. Pro šalmo skylutes lūdinai švilpavo šiaurys vėjas. Naktis pamažu keliavo žemyn.

— Šiandie po atostogų: ryt, jei naktis vėl ka naujo nestnes.— sušnabždėjo Leonardo lūpos.

J. psk. J. Pr.

ŠVILPUKO GARSAS TAMSOJE

Mūsų užimamoji vietovė — stotelė S. ir einas kelias, kuris yra ir mūsų vyrų apsauoje. Užimamoji vietovė priešui puiti patogi, nes augą krūmokniai vieni puosė sieką gelžinkelį, o kitoj pusėj susiaušė miškas, vadinas, atsidėjo banditams gerą priėjimą prie mūsų priekinių bunkerių. Atvirkščiai, priešingoj pusė banditams nepatogi pulti, nes viur lyguma, nėra jokios priedangos todėl ir puolimas iš čios pusės yra beprasmis.

Banditų gaujos naktimis dažnai prasirinkdavo, plėšdami gyventojus ir grobdami jų prakaitu uždirbta turtą. Mūsų vyrai bunkeriuose budėjo dienomis ir naktimis ir kaip pažrodė, nevelnui.

Tamsų sausio 21 d. vakarą apie 22.30 val. krūmų pusėje pasigirdo tylus švilpukio garsas. Švilpukio garsas budrial sargybinio ausial buvo įtartinas, nes anksčiau niekomet niekas jo negirdėjo.

I švilpimo pusę sargybinis paleido trumpą šūvių seriją, i ką prešas taip pat atsakė šūviais. Banditų pajėstė šūviai parodė, jog jie yra šiapat todėl abejoti nebuvo laiko. Iškusiųjų vyrų kviesti nereikėjo. Jie iš viso puolę tylai susikurpę sieko. užimdami savo pozicijas. o iš kitos pusės mūsų bunkerių link skinko banditai.

Lyg tyla mūsų nepatogum a ta vakarą traukinių prasilenkimui stovėjo eišelonas, kuris siekė net mūsų bunkerius. Tuo pasinaudoję banditai ir žlaudamiė no vagonais, atlėjo prie mūsų bunkerių. Bet ir čia jų planas buvo laiku pastebėtas.

Staiga pasigirdo mūsų sargyros vado vyr. Sk. komanda ir pasipylė kulkosvaidžių ir šautuvų ugnis ir duslūs mestų granatų sprogimai. Bet banditai tik akimirkai lyg apstulbo. Matyt, iš pradžių jie nesitikėjo mūsų ugnies ir ryžosi savo laukinių šaukimosi. Tuo „periodu" mūs pavieikti ir šaudant išbėgėsi iš bunkerių. Laikėmės iš paskutinių, net iki 12 val. Po to pasigirdo skubus švilpuko garsas ir banditai pastraukė. Kitaip privirtus pastebėjome prieše aukas, kurios gulėjo prie spygliuotų vielų užtvarų. Nuvargusių iš po nakties kautynių vyrų veidai pražiūrėjo. Kada pamatė, jog iš nakties budėjimas niekais nenuėjo. Iš mūsų pusės nei aukų, nei sužeistų nėra vo, ir tai mūsų nuotaiką dar daugiau pakėlė.

1944 m. sausio 27 d.

Eil. J. Metelis

A. a. Povilas Kasinskas

S. m. sausio 17 d. nuo banditų rankos žuvo Povilas Kasinskas, gimęs 1905 m. Raselnių apa., Šiluvos val. Anksčiau yra tarnavęs 2 pėsi. pulke, o grįžęs iš kariuomenės pačių linkoje. Paskutiniu laiku buvo Vilkaviškio pašto viršininku, bet bolševikų okupacijos laikais buvo uždarytas iš pareigų.

Atėjus vokiečių kariuomenė, sioj savaitėj i Lietuvos Apsaugos Darbininkų dalyvas vėlkanuose prieš banditus Ukrainoje ir Baltarusijoj, bet vėliau dėl nesveikatos nuvo palestas.

Matydamas, kad priešas vis dar savo kruvinais nagais siekia pavergti Lietuvą, jis stojo savanoriu i O. T. apsaugos korpą, kurio eilėse ir žuvo. Velionis buvo susvenamas, draugiškas ir tikras savo Tėvynės patriotas. Palikė senutę motiną ir broli. Palaidotas draugo su žuvusiais kovos draugais vokiečiais, latvia's ir estais Md. karių kapuose.

A. K. vyras Markauskas

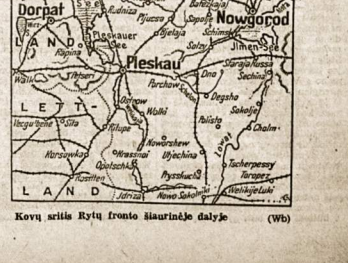

Kovų sritis Rytų fronto šiauriniąjė dalyje (Wb)

KARYS MŪSŲ POEZIJOJ

Mes dainuojame apie bernužėlį negrįstantį iš karo, apie skrendančių gulbių pulkelį, kurios ragina bernelį karan joti, dainuojam apie kari ir jo žirgą, kuris sugrįžta, aukso kliptelėm parkvytuoja, bernelio neparnešdamas.

Dainuojant tas liaudies dainas, nenoromis kyla klausimas, kaip dabartinėj mūsų lyrikoj apdainuojamas karys.

Pavarčius poetų leidinius, randame daug eilėraščių apie karius ir karą.

Liūdniausia kariui iki jis išeina iš namų, iki atsisveikina su artimaisiais, iki išjoja. Bet kely karys, užmiršęs liūdną atsisveikinimą, pradeda galvoti apie tolimesnį žygį ir tiksią. Todėl F. Kirša entuziastiškai apibūdina:

Kai prijosiu marą pievą,
Leisiu žirgą valiai,
Kad jis būtų sotus, linksmas,
Neštų kyą kėlią.

Pasiryšau ginti brolius,
Vyt visus kenkėjus,
Pasiganeę pievoj žirgą,
Joties vėl kaip vėjas.

Gula kryžiai ant Tėvynės
Saulė laisvę lemia.
Kausiuos ginsiu kaip gyvybę
Pamylėtą žemę.

Panašiai apie žirgą dainuoja ir su žirgu kalba K. Zupka:

Žirge, šuoli, žaibo šuoli!
Tvaikiu drąsios kovos!
Iškaposime ipuolę
Piktą priešą Lietuvos.

Ne visada neša karį žirgas. Dažniausiai viska padaro pėstininkas, nueidamas atkūstančios kilometrų. Kelias kietas, arba klampus, našta sunki, todėl, kad lengviau būtų žygiuoti,kad pakiltų, nuolatinių kovų ir žygių prislėgta, nuotaika, karys dainuoja. Jis dainuoja apie save patį, apie savo žygius, negrįsusius draugus, apie tai, kad, jam žuvus, už jį dainuos kiti:

Jis dainuoja kopiant saulei viršun
kleva
Ir kai drumačiasi padangė kruvina.
Jis dainuoja už anuos, kurie dai-
navo —
Kritę žygyj, kad skambėtų jų
daina.
Kaip pėlelė iš nugairinto pėlynos,
Kilk, svajone, vainikuota ir skaisti!
Jis dainuoja ir su vėtromis ir
žiną —
Žino dainą, kur už jį dainuos kiti.

L. ŽITKEVIČIUS

Eidamas su daina karys jaučiasi geriau, jaučiasi vėl nenusimęs:

Kada girdžiu dainas brangios, se-
nos Tėvynės
Iš lūpų karžygių atgimusios tautos.
Žiaurių kovų kare iš penčių išnešę-
tos,
Aš vėl drąsiau einu, aš vėl neiu-
simęs.

F. KIRŠA

Jis ne tik dainuoja apie anksčiau buvusias kovas, bet ir pats karas tauta buvo išvesta iš penčių, bet dabar ir pats tose kovose dalyvauja:

Dygsta rūtos, lelijos ir mėtos
Dirvonuos, kur kraujo prašlieta...
O artojai granatomis mėto
Kulkas žemės ir kaip kaip lietų.

A. MIŠKINIS

Ir nors kova sunki ir kieta, bet karys žino, už ką kovoja:

Saulei leidžiantis, saulei tekant
Trinka šūviai ir pleška trobos.
Su granatomis bėga atakon,
Kam svetimą žemę grobia.

A. MIŠKINIS

Kovoja už tai, kam svetimą, t. y. mūsų, žemę grobia, kam Lietuvą puola ir pavergti nori, o ji:

Lietuva tai — mūs žemė nuo amžių
Darželiais ir rūtom apaugus...

Ji nuo amžių mūsų žemė ir:

Užtatai daugel priešų suglamžėm,
Užtatai tu do dar ją saugai.

A. MIŠKINIS

Ir tas karys tiek daug nusipelnęs, ją saugodamas, priešus glamždamas, kad, susižavėjęs kario didvyriškumu, poetas rašo:

Iš po tavo rūbos milinės
Aš žinau kada kraujas trykšta.
Plėšia kraštą dangaus mėlynes
Tavo kino žaizdoms aprišti.

A. MIŠKINIS

Poetas, įvertina nepaprastą kario pasiaukojimą, todėl jo žaizdoms aprišti jis ieško kažko brangaus ir sunkia pasiekiamo, pvz., skaisčios dangaus mėlynės krašto.

Poetai neužmiršta ir Rytų, kuriuose lietuvis karys, su mongolais kovoja, daug kraujo praelejo, ją verčiamas į Europą, nebūdamas gerai ginkluotas, bet kantrus ir ištvermingas, sulaikė:

...Tai andai tu Europą nuo mongolų
Apgynei nuogu krūtinu.

J. K. ALEKSANDRIŠKIS

Ir dabar lietuvis karys kovoja didžiuliuose Rytų plotuose, kad raudonieji, baisesni, negu anu meto mongolai, Europos vėl neužžiūdytų:

Plieninės gretos žengia
Laimėta jau kova nelygi! —
Rytų erdvėj atbunda Lietuva —
Iš ten pradėsim laimės žygį...
Pirmyn, pirmyn, karai!
Pirmyn artojai ir padangių
vyturiai!

S. SANTVARAS

Negalima manyti, kad mūsų poezijoj terasoma apie karių kovas bendrom frantom, apie kaip išjoje, žirgus pievoj pasiganeę, pakovoję, vėl sugrįžta. Ne. Lietuvis poetas moka realiai pažvelgti į kario dienas, nakčis ir valandas fronte, moka jas vaizdžiai, su giliu įsijautimu, aprašyti. Štai:

Visą naktį lynoja ir dulkia,
Šušlapo milinė ir kojos.
Žvimbia šrapnelai ir kulkos.
Padangėj raketos lėpsnoja.

Kairėj dešinėj blyksi šūviai.
Girdis vado balsas užkimęs...
Granatos, riksmai, žemių krūvos—
Kautynių akių prakeikimas. —

EUG. MATUZEVIČIUS

Tai smulkmeniškai aprašytas kovos epizodas, kokių mūsų kariai pergyvena šimtus. Čia poetas vaizduoja kovą, kokia ji yra tikrovėje, vaizduoja karius, sulytus, sušalusius tarp šūvių ir raketų, granatų ir žemių krūvų.

Arba, štai, koks realus apkasų vaizdas prieš durtuvų ataką:

Už kalno kauburio šalmai ir akys.
Milinės pilkos rausias į žemes.
Ir vėjas drasko šauksmą „Į ataką!"
Tuoj granatas pavargusios rankos
mes.

EUG. MATUZEVIČIUS

Skaitai ir, rodos, regi už kalno kauburio besislėpiančius šalmus, rodos, regi kaip kiekvienas glaudžias arčiau žemės. Poetai, rašę apie karius, išvykstančius į karą, rašę apie belojančius, šaukiančius, dainuojančius ir pavargusius, rašę apie sužeistus ar kietose kautynėse besigrumiančius neužmiršta ir kario grįžimo į namus. Bet, ką ten vėl grįžta:

Jo nėr vis. Ir niekas nežino,
Kas būtų nutikti galėję —
Sarmotas pamatė pušynas,
Parkninduoj jį pakelėje.

A. MIŠKINIS

Tačiau motinos siela visada su sūnumi. Ji sužinos ir sūnaus mirtį iš krauju parašyusio upelio, iš laitvelio raudos:

Ar ten šūviai trata? Tai genelis
pokšt...
Kas ten užu miško taip duslint
surinka?
Skuba pasitikti prie srupaus
upokšnio
Savo brangų sūnų motina
sulinkus...
Kodėl šaltinėlis šiandie toks
paraudęs,
Kodėl vandeniėlai taip kraujų
patvinę?

Ir suprato močia šaltinėlio raudą,
Kad sūnus padėjo galvą už
Tėvynę...

V. S. GIRA

Žuvę kariai padeda Tėvynei savo dirpriškimo pavyzdžiu, savo kovos dvasia:

Kiekvieną kart, kada brangiai
Tėvynei
Nelaimės sopuliai žirdį sugela,
Jie iš viųo skaitlinę kapinynų
Visi, kaip vienas žygin pasikels.

J. K. AISTIS

Ne visi žūna ,daug karių sugrįžta, dziaugsmu ir laisve nešini:

— Mylima sulaukt viliesi! —
Rinki žiedą prie krūtinės
Prie kepurės prie šalies.

K. ZUPKA

Tinkama karių nuotrauka

Žinome, kad gera nuotrauka turi atitikti daugelinį grožio ir estetikos reikalavimų. Turi būti įsačiame nuotraukos idėja, nuotaika, kompozicija ir kt. Nuo sugebėjimo taiyoniongai derinti priklauso nuotraukos meniškumas. Bet pasiekti tai turi talento ir pakankamai technikos tam talentui pasireikšti. Talentas — dalykas neišmokstamas, jis glūdi asmenybėje. Technika — išmokstama, ji net lengvai.

Foto išminčiai tvirtina, kad ne taip svarbu, „kas" fotografuojama, bet — „kaip". Šio dėsnio laikantis karys foto mėgėjas turėtų nemaža žodžių motyvų atsižadėti tik todėl, kad šviesa nevisai iš to žono krinta. Žodžiu — trūkių kai kurių salygų meniškai nuotraukai atsiraisti. Ne, ši kartų mes samprotausim kitaip. Mes fotografuojam karą visose jo apraiškose. Daug svarbių atsitikinių nuplaukia kasdien į praeitį. Daug išgyvenama akimirkų, kurios amžinai paliks kario ir mūsų širdy. Mūsų pareiga visa tai įamžinti foto filmoje. Ir jei žiūrovai leis paplėsti fronto ir kovos dvelkimą, padės suprasti kareivio — žmogaus pasiaukimą ir kitą — tokią nuotrauka liks vertingiausiu kūriniu, nors fviesa nieme ir ne visai iš to žono kristų. Bus tai neapsakomos vertės dokumentas, nes fotografuojame gyvenimui, ne parodai.

Ką fotografuoti — nesunku rasti. Įvairiausių motyvų yra begalės. Jų pastrinkimas ir atlikimas priklauso nuo fotografo asmenybės. Vienam geriau sekasi peizažai, kitiems portretai ar būties nuotraukos. Na, mes nesirinkdami daug fotografuosim viską, ką leis mūsų sugebėjimai ir aparatas. Jokiu būdu nepraleisti motyvų, kurie vaizduotų kareivio išgyvenimus kautynių ar žygio metu, ištikimiausius kareivio gyvenimo momentus (apdaras, gatvės šenkiai ir kt.), taip pat ir liūdniausius. Parodyti kario pareigas, gyvenimo kitumą, Tėvynės ir savičių meilę, tarpusnyį kareivių draugiškumą ir pasiaukojimą. Dar vienas labai įdėmiausiu motyvas: — uzgrūdinimas ir būdingas kario veidas ir arti. Tikrai nelengva pagauti būdingiausią pubiašką, kurias šiaiskia kario siejią. Tik reikia vengti dirbtinumo, netikros pozos. Aplamai, nuotaikingą fronto gyvenimo vaizdai visuomet mielai žiūrimi. Dar viena ne viską karinė sritis reikia palieti, būtent kai atsiduriama sveitoje kraštio vietovėse, kuriose yra lietuvių kultūrą žymių. Bent būdingiausia ir emocingiausias liekanas būtinai reikia nuotografuoti, vis vien, ar tai būtų pastatai, rakandai ar šiliką žmonės. Be to, paprašyti geriau plaukančių valdantį draugą, kuris padėtų surinkti ir surašyti žinias ir darinius liečiančius šią lietuvių kultūrinę salą".

Tokios tai, maždaug, gairės, kurios šiek tiek leidžia suprasti kelią į meniškesnę, nuotaikingesnę ir aktualesnę nuotrauką. Apie atskiką kurią motyvų techninę pusę kitą kartą.

J. Stanišauskas

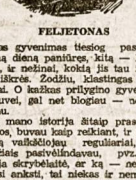

FELJETONAS

Tas gyvenimas tiesiog pasiutęs: vieną dieną panitirę, kitą — linksmas, ir nežinia, kokią jis tau tiesiąs iškrės. Žodžiu, klastingas kaip vyras. O kažkas prilygino gyvenimą virtuvei, gal net blogiau — neatsimenu.

O mano istorija šitaip prasidėjo. Rodos, buvau kaip reikiant, ir į tarnybą valkiūčiau regularai, retkarčiais pasivėlindavau, ir, kaip nauja skrybėlaitė, ar ką — nes, jei ateisi anksti, tai niekas ir nematys, kad su nauja, ir kompliment; neišauksi, — ir kojinės sulyšusius susilopydavau, ir apie „priešų puolimo nesėkmingumą" skaičiau. Bet vieną dieną gavau pakvietimą ; mano mokslo draugės Marytės vesuvos. Staiga, taip netikėtai. Atvažiavo tas jos bernužėlis iš fronto ir apsiverčė mano gyvenimas aukštyn kojom. Išsirengiau ir vestuvės. Marytė ištekėjo. O kiek jai tai kainojo. Jau rašė ji man, kad jis išvažiavo į frontą, kad nustojusi vilties ir nebesvajojanti apie idilią, ž kambarukę, virtuvės ir jo... Ir nebežino jį ką daryti, nes „Viliją motulė" užšaukus... Todėl pavietė ji man, „greuždiai apsiverkusi, išsirašyti į senų panų sioną. Aš mielai sutikau.

Iš mūsų 16 draugių — 13 ištekėjusių. Likome tik Marytė, Aldona, ku i būtinai nori būti gydytoja, ir aš. (Bet mama visuomet sako, kad aš tar labai jauna, nors jau trečią kyrį pradėjau varyti). Taip gera buvo, kai aš ne viena, mes trys. Ir štai dabar Marytė išteka! Aš kaip pritrenkta. Toji, kuri viską organizavo, staiga pati išteka.

Ant stalo buvo prikrauta visokių nenormoutų valgymų ir nenormoutų gėrimų, o Marytė sėdėjo gale stalo su uniformoma ir mediai dvelkė. Jo, net man bloga pasidarė. Kai pasitalkė būti dviese, tai aš norėjau ją jau tiesiog lipštinti, bet ji mane apstikabino, ėmė bučiuoti taip, kaip tą savo Antaną, vos neužduisindama, ir čiauškėti:

— Ar tu žinai, kas iš tikrųjų yra melas? Ar tu žinai, ką reiškia ištekėti?

— Et, — numojau ranka, — neišnau ir nenoriu žinoti, ką reiškia ištekėti!

Bet vis dėlto man tie žodžiai taip ir ignybo į širdį su visais priešiškiais. Ir dar kaip tyčia, kai pakvietė kavos gerti, kažkas, matyt, netikėdamas ką kalbėti, ėmė gvildenti vedybinių problemų klausimą. Ir staiga į mane atsigręžė su visais tais klausimais, kad aš ir jūsų ne žinau.

Žentpatiška, ir toktom gražiom akim, tik vieną trūkumą turintt — neištekėjusi. Ir kodėl? Ir kur tas mano, su kuriuo „Forume" buvau, arba, kodėl aš neišėjau už to blondino lacūno, su kuriuo gimnazijoj kartą šokau. Ve, tėtai tai labai patiko. (Eon, tos tetulės mano kad taip lengvai). Ir dažniu, prikibo prie manęs. Norėjau sakyti, kad tas lakūnas į ciuciąus išėjo, bet dabar karas — kuniigai ne madoj. Žvigteręjau i jaunuosius ir taip drąsiai, akis išspraginus, atsakau:

— Jis išvažiavo į frontą!

Aha, visi atsidūsėjo, o Antanas ėmė aiškinti, kad tai labai geras, kad yra ten susiprantas, kas yra toji motiera, ta šventi būtybė. Ir dabar visi laukėsia, kada mamutis parvažiuos atostogų ir tada teks visiems balkvoti pas mane.

O man buvo baisu, nors ir labai pasiekė sumeluoti, ir visi patikėjo, bet kažkas jlinko į širdį, paprasčiau išsireiškus, ėmė tieslog katės ten plautis, ir nors daug tortų buvo, kuriu aš bevek nenuvilgau ! Brazdžionio „Per pasaulį keliauja žmogus" ar Solveigos daina, bet jų nebenorėjau, tieslog širdis nebepriėmė.

Iš tikrųjų, kodėl man neištekėti? Argi nepulkus, pvz., Marytės Antanas? Tik kam jis su šiukslais? Bet skaudžiausia, kad Marytė ištekėjo, o aš ne! Dar Aldona liko, bet ji Viliniu truošiasi šnonos gydyti. Ir kodėl aš negalėčiau ištekėti? Iki šiolei apie tai rimtai nepagalvojau. O juk žmuiją kartų būtų geriau — ir nereikėtų man į kinų su visokiais bernais valkčiotė. Daber vieną dieną su Algiu, kitą su Jonu, trečią su Simu. O sunkiausia man su vardais. Algį pasaukiu Jonu, o Simą Algiu, paskui aiškinkis. Ne tiek to aiškinimosi, bet gana ir tiek! O ir skaitytųsi vis, ponia vadintų, šefas nieko negalėtų sakyti, kad ir pavaldinė — ponuom viskas gėlima, — na, o svarbiausa — mama. O tada jau mama tylėtų, nes jau savarankiška ponia. Ir jei dar mamutis ir tėtis ir kiti giminės būtų pakeliti lėkti. Ir tėtė nebeburčytų, esą, aš su tais robakais tik „padnacias" plėšau, o tada jau jis nebebūtų.

Žodžiu, nutariau ištekėti. Bet už ko? Kad čia visi jaunikačiai išsilepinę, jiems nė negalvoj — kas yra šeimyninė laimė, arba baltos pakėdės. Vyručiai, fronto neragavę! Taigi, nutariau tik už kario! Kokia graži ir garbinga pareigė! Kovoja už Tėvynę, už mus, ligšai, svajoja. Sėdi kur šaltam bunkery, o mintys tėli, toli, kur mėlynos upės, iš ryto rasos pievos su baltom ramunėm ir mergaitės mėlynakės — gėlėjančios kės. Būtinai už kario. Kur rasi gražesnį pasiaukojimą? Dar gal gydytojai, bet jie realistai, jiems romantika ne galvoj.

— O visoki direktoriai — neapsimoka ir kalbėti!

Nutarta už kario. Ateitų sėkmadienis... Nėra ką veikti. Iš langų žiaučia pūgos, per radija skundžiasi Budapešto čigonai, ir nėra kam dėrbes atvertė, kad aukštu. O tada brūkst, brūkst ir rašau jam laiškę, tokį puslėkvarterį, idėstau, kas man ant širdies užlipę.

Bet iš kur gauti karį. Pažįstu Antaną, bet jis jau vedęs, o man reikia būtinai nevedusio.

Bet likimas man nusišypsojo, ažkiaus sakoma, atbėgo man į pagalbą tokiu kritišku gyvenimo momentu. Perskaičiau laikraštę atsitiktinėmą šiusti kariams siuntinėlius į frontą. Puiki idėja! Aš jam nusiunčiu siuntinėlį, jis man atgal padėkos laiškę, tokį su šilima, paskui dar, paskui nuotraukom apsikeičiam, na ir viso to paseko! Iš įsimęsi, gauna atostogų, ir aš kviečiu visas tetūles ir pažįstamus pas save pabaliavoti. Ir kokia aš suknele būsiu! Balta?! Bet ir kur ja gauti? O aš jis jau man nusivajoja apie tokią, kaip aš, ir turėnupirkęs baltą sukneję.

Ir imu aš megzti jam pirštinės. Sėdžiu štiisas vakarus ir megzu. Ir kinan nebevaikštau, nei kojinių nebecyrovoju, nei laikraščių nebeskaitau. Noriu, kad būtų tokios, kokię niekas neturi, kad aš ji tuo pažinčiau iš tų pirštinių. Dvi arteriuos pradėjau, kol numezgiau. Bet tai smulkmena prieš amžinybę. Suvėsiau pakeitęi. Iždėjau viską į dėžę ir pasiuvo geriausių batų, kurie su kamštiniais padais, bet tai niekniekis: kai ištėkėsiu, tis zapatės dar pulkesnius. Ilgai stėsiu ir sakau galva, bet pagaliau jam sveikinimą perrišiu tautinių kaspinėliu ir užrašau „Nepažįstamam kariui". Norėčiau dar pridėti: „nevedusiam ir be tėsės", bet tyg nepatogu. Tepadėsim Šv. Juozapas, skaisčiausias sužadėtinis, kad mano pirštinės tekto nevedusiam ir be tėsės.

Atėjo Kalėdos. Klausiau štempuausis radijo, gal prabilš koks nors švelnus, bet vyriškas balsas, padėkos man už siuntinį ir sakys:

— Laisk mano laiško, brangioji!

Bet jis neprabilo. A, ką jis čia skulbs visiems per radiją. Jis man vienai parašys. Praėjo ir Naujų Metai, ir Trys Karaliai, o aš vis laiko nėr, tap nėr. Pradėjau pernelig daug tarnybos metu namo skambinti ir klausti:

— Ar tamsybos metu man skambinti laiško?

— Ne, — žigirsdavau.

O gal jis labai toli ir laiškas ligšai eina, ir gal ačiešsta?

Mat, perskaičiau „Chirurgo gyvenimą" ir kaip tyčia suradau vienoj vietoj fragmentą, kurį tuoj versiau kiau sau. Didžiojo karo metu vienę gražuolis leitenantas neteko abiejų kojų. Norėjo jis nusišudyti, nes jam atrodė nėra prasmės gyventi. Tos mėlia ji ėmė siaugyti viena paiki su

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI LIETUVOJE

Šiais karo metais Vasario Šešioliktoji laikė didžiuosiuose Lietuvos miestuose, taip ir visame krašte prašėjo darbo ir gilaus susikaupimo dienos šenkle. Vilnius, Kaunas ir kiti Lietuvos miestai ir miestelių kaimai ilgai pat ryto pasipuošė Lietuvos ir Vokietijos vėliavomis. Daug kur minėjęs noterę tautinial drabužiai o launimai ir daugybė žmonių savo kuklinės trispalvinės šenkelilais.

Kaune 10 val. Kauno Šalyvosios Ivoko šikhrunogo pamaldos. 11 val. Kauno Šalyvosios Arkikatedrol - Bazilikoj pamaldose dalyvavo Pirmasis Gen. Tarėjas ger. Kubiliūnas drauge su Gen. Tarėjais ir Gen. Direktorijos. Apie 14.30 val. Kauno gatvėmis pradėjo plaukti milinios kavinėlės Karo Muzėjaus link, prie Nežinomojo Kareivio kapo. Ir 15 val. prie Karo Muzėjaus jau žiūrovus susirinkusi kelias desėtinias tūkstančių minia. Ji pripildė taip pat Donelaičio gatvę ir vieybės aikštę.

15 val. 1 šklimes prie Karo Muzėjaus atvyko Generalinis Tarėjai ir Gen. Direktorial su Pirmuoju Gen. Tarėju gen. Kubiliūnu priešakyje. Drauge su gen. Kubiliūnu atvyko Lietuvos Vyriausė Rinktinės vadas gen. lin. Plechavičius, kuriuos lydėjo jo Vietinės Rinktinės štabo viršininkas pik Urbonas ir Pirmojo Generalinio Tarėjo štabiros direktorius - adjutantas

Gedulingai Karo Muzėjaus invalidų eisenai pasiekus Nežinomo Kareivio kapą, aukštos dūmtinės emilcos tant ir gedulo maršo garsams aidint, pirmieji gyvų gėlių vainikas uždėjo savivaldos ir kariuomenės atstovai. Pirmasis Gen. Tarėjas ir Vyriės Rinktinės Vadas. Toliau prašėjo plaukti įvairių istaigų, imonių bei kolektyvų vainikų eilės. Visi vainikai papuošti tautiniais spalvos juostomis su atitinkamais šos ir šiaurės. Vainikus nešė dažniausiai lietuviatės, pasipuošusios tautinia's drabužiais. Apie atsitundešimt vainikų ir daugybė vazonų gyvų gėlių papuošia Nežinomo Kareivio kapą. Suaidėjus trimito garsams, nuleidžiamos vėliavos ir nugrojam Vokietijos himnai. Didžiūsi minia pritariant, pagaliau sugaudžia „Lietuva tėvynė mūsų...“ Karo Muzėjaus bokšte skamba Laisvės Varpas. Vrasiė dicinė maida „Marija, Marija“ taigiamos šios lietuviui brangios, visuomet jaudinančios tikėimės prie Nežinomo Kareivio kapo. Ir ta jausmai kaunečių ainia dinausmingai nuvyksta i Kauno kapus, pagerbti laisvės kovose žuvusiųjų karių ir partizanų. Ir čia gausai užkedama vainikai, gėlės.

Vilniuje. Paminėjimas prasidėjo taip pat pamaldomis Vilniaus Katedrojė. Šion didžiulėn, istorinėn šalin su tokiu atsidėjimu, kad ja ėmė sveikti Seselė nutarė ji slaugyti visą savo vyrelimą, ir nors tveal labai prieštinos, viena pina balan dėžo dėną ji jauna, graži ir lis veizimėly be kojų štarė prie altoriaus ta lentingąji „taip“. Tačiau laimė buvo veliją, ne jo sveikėta pašiūlė ir jis su ja atsisveikino... Seselė ėpengė ji jo garbinga uniforma ir palbūlavusi jo ranką, prisiekė antią kartą nebeketėti. Ad taip sutigrudulinau, o tos mano ašaros visai netoli. O leigu Dievo taip skirta, kad mano karys grįžta be kojų? Ar aš ij myliėsiau? Ginuoma! Bet taip norėčiau, kad jis grįžtų sveikas ir imu deretis su Dievu, kad jeigu jau skirta jam būti sužeistam, tai kad truputį mažiau, va, šėlio — vienas kojos, bet tada šlubuos, o ar negalima, kad, pvz., viena ranka, bet tada jis negalės nei geral mane apsabinti, nei veikus panešiot, vis man ir man reikės tamptyis. A, Dievas žinos kaip padaryti.

Bet laiko man vis nėra.

Vienę dieną vėrškinnkas nes laukė mane ir sako:

— Cia reikia tokius raštus nuvežti i Vilnių. Man atrodo, jūs labai norėtumėt i ten nuvažiuotė?

Taip, aš labai norėdavau, bet dabar? Jėigu man išvažiavus ateina laikas, arba jis pats atvažiuoja? Ir aš visai nenoriu važiuoti. Bet kai vėrškinnkas to nori, reikia sutikti, o be to, aš tuoj grįžu.

Vilniuje reikalus atlieku labai greitai. Sutinku pažįstamų ir įkiaėt i klausimą:

— Gal jau ištekėjai?

Atsakau: „Greit“.

— Kas jis?

— Karys!

— Gal fronte?

— Taip, — pasididžiuodama atsakiau.

Vieno direktoriaus žmona mėgina mane užjausti, kad jis fronte.

— Hmm... ai ne tokia materialistė, — galvoju, — kaip jūs. Aš ne už direktoriaus aš kotikinį paltą, aš iš neilės.

mūsų tautos šventovėn prisirinko tiek lietuvių, kad daugybė jų liko stovėti ore, prie didžiųjų Katedros durų. Cia gilial susikaupus buvo iš klausyta pamaldų, ir tūkstančiai lietuvių, savo krūtinės pasipuošę tuviškomis spalvomis, giedėjai tradicinė pagrindinėmis Vilniaus gatvėmis, skubėdami prie kasdieninių tarnybos pareigų.

Aple 15 val. vilniečiai vėl traukė Rasų kapų link. Cia aukstėjęi savivaldos pareigūnai, LAD karių ir visuomenės atstovai uždėjo vainikus ant lietuvių karių ir ant mėnų tos Patriarcho Dr J. Basanavičiaus kapų. Kalbėjo Vilniaus Universiteto rektorius prof. Mykolas Biržiška ir Dr. Padalskis

Vasario 16-sios dienos metu Vilniaus miesto mokyklinė ir akademinė jaunuomenė lankė Vilniaus liūgoninėse esančius sužeistosuose lietuvius karius. Jiems buvo ieškia jvairių kukliu dovanėlių.

Vakare, 17 val. Vilniaus Didžioj Koncertų Salėle įvyko uždaras koncertas, surengtas Vilniaus teatro. Ilet. daliniu įgulos vadovybė. Koncerte dalyvavo aukštęji vietos savivaldos pareigūnai, Vilniaus miesto visuomenės, meno ir spaudos atstovai. Ypač jaudinąs buvo momentas, kada svečiams susirinkus pasigirdo karinio orkestro trimitai, ir kellos dešimtys sužeistųjų mūsų karių, daugelis jų pasiramščiudami rankenėlės, ėjengė i sale užimti jiems skirtas vietas iš pirmųjų vietas. Vi si koncerto dalyviai atsistojo, o miesto burmistras gen. ž. tolk. Ilm. Dabulevičius i sužeistuosius ‘are trumpa, karišką žodį. Tautinisis rūbais pasipuošusios mergaitės kiekvienam sužeistajam kariui ėjeikė po puokštelę gyvų gėlių...

Koncerte dėlyvavo Čiurlionio vardo vyrų choras vadovaujamas A Gimžausko ir Vilniaus LAD karinis orkestras, vadovaujamas vyr. kapelmeisterio Obalevičiaus Choras labai ispūdingai pakėlė visa ėilę mūsų žymųjų kompozitorių ir sutartinių dainų Kai kurios dainos buvo dainuojamos orkesiru. pritarian! Taip pat nemažiau visiems patiko tautinial šokial, vadovaujami J Kruklio ir kanklių muzika, vadovaujamą Pr. Stepulio. Pabaiga orkestras atliko keleta žymių muzikos kūrinių. Visa ėilė dainų ir muzikos dalykų teko kartoti, gausial koncerto publikai karštai pageidaujant

Vasario Šešiolktojl buvo atskirai minėta pas Vilniaus miesto pradžios mokyklų mokytojus, o taip pat „Vaidilos“ teatre pamėnėjimą surengė uzniagesiai. Atskirai minėjo Švietimo Vadybos tarnautojai, Vilniaus Suaugusių Gimnazija ir kt.

Atitinkamai Vasario Šešiolktųjų paminėjo ir kiti Lietuvos miestai ir miesteliai. Tai gerianiaus atsakymas Maskvos viešpačiams, kad jų „išvadavimo“ mes nelaukiame, kad tokiu atvėju juos sutiktume ginklų ugnimi, ir lietuvių balsavimas dabar bėtų visai kitoks, negu 1940 m. raudonosios armijos tanką pavėsyje. Ypatinga nuotaikė šią Vasario Šešiolktųjų suėdare Lietuvos Vieėinės Rinktinės Vado generolo Plechavičiaus atsišaukimas organizuotis prieš bolševikinius banditus ir ginti savo Tėvų žėmę.

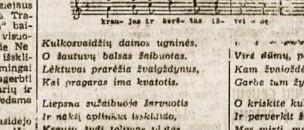

Kulkosnaidžių dainos uginės,
O šautuvų balsas šėlsantes.
Lėktuvai praėšia žvaigždynus,
Kai pragaras ima kvatotis.

Liepsna užžėbusioji šėrvnotis
Ir nakai epitaksia laskėlėd,
Kraujo žydi tolimas pėlnas,
Kraujo dega toliuose žvaigždės.

Kaip saulė saulėj rytas
Virš dūmų, patrankų, lėktuvų...
Kam žvaigždės vidurnakčį krito,
Garbe tam žydės, nors ir žuvo.

O kriskite kulkomis, žvaigždės,
Ir perveriki širdis anapus!
Mes mirti, mes pragarą skiaidom, -
Kaip žvaigždės — mes krintam !

Vien dūmai ir dūmai padangėj,
Dudena patrankų uriaustinai.
Didvyriais už Lietuvą žengiam,
Už mylimą savo Tėvynė!

KOVOS SU DĖMĖTAJA ŠILTINE PARODA KAUNE

ON. KAUNAS. Vasario 12 d. Kauno Kultūros Muzėjuje atidaryto(i parodai „Kova dėmėtajai šiltinei“, kuri plačiai parodo šios sunkios ligos atstradimą, eiga ir užkrečiamumą, nepaprastai gausiai lankoma. Nuo atidarymo dienos parodą aplankė kasdien daugiau kaip po 1 000 žmonių. Paroda, kuri kasdien atidaryta nuo 9 iki 16 valandos, trečiadienį, vasario 23 d., uždaryta ir persikėlė i kitus Generalinės Srities miestus.

ON. VILNIUS. Ypatingasis Teismas Vilniuje nubaudė vieną ėilę žmonių už įvairius nusikaltimus.

ON. KAUNAS. Dar kartą nurodoma, kad vienas asmuo per mėnesį be leidimo i Reichą gali įsivežti 500 RM. Didesnės sumos, kurias norėtų pervežti per sieną, konfiskuojamos.

MADRIDAS. (NL) „Nekomunistinio pasaulio simpatijos šiandien vieningai priklauso narsiajai Suomijai. Suomijos likimas glaudžiausiai susėjęs su likusio pasaulio likimu. Pavojus, kuris grėsia Suomijai, gresia ir visam civilizuotajam pasaului“ — rašo laikraštis „Arriba“, tenantą Bangerski.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. II. 21. Vasario 12 d. Fureris siųtė Ąjuolo Lapus prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus ir vėl adefuererių ir ėėginklo generolui majorui Theodor Wisch, ėė sarvuoėiųjų divizijos „Leibstandarte ėė Adolf Hitler“ komandyriui, kaip 333-ciam. vokiečių karūnomos kavalerui.

Sausio 17 d. kovoje su banditais, garbingai atliko savo pareigą Tėvynei, kartydio mirtimi mirė narsus mūsų karial ir brolial eilinial:

Adomas Simkūnas, Vincas Čigas ir Stasys Račkauskas

Tėvams ir artimiesiems reėškiu savo ir viso bataliono varduo gilausią užuojautą

Bataliono vadas

Sausio 14 d. Rytuose, kovoje su bolševikais, žuvo

Eil. Bronius Lietuvninkas

Jo tėvėlius, gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Kuopos vadas ir karial

Sausio 24 d. mirus nuo žaizdos kariui

Kostui Gatavynai,

jo tėvams ir giminėms šiuo desio valandoje reėškia užuojautą

Kuopos vadas ir karial

PABĖGĖLIAI DĖMESIO!

ON KAUNAS Siekiant krašto gyventojams palengvinti surasti reikiamuosius asmenis, įsteigta centrinė įstaiga teikti žinioms apie evakuotuosius. Krašto gyventojai, teiškantieji kitų asmenų, gali rašiu paėiėti paėdausimus kiekvienoje komandantūrėje. Tuose paėlausimuose turi būti pažymėta:

1) Teikamboje atžvilgiu: a) pavardė, vardas ir tėvo vardas, b) gėimimo data ir vieta, c) šėimos padėtis, d) paskutinė žinoma buvimo vieta (kaimas, valsčius, rajonas), e) buvimo vietos (1941. VI. 22 dėienos, fi jei žinoma, sritis, i kurią ėėkomasis buvo evakuotas.

2) Teėkomojo atžvilgiu: a) pavardė, vardas ir tėvo vardas, b) šėimos padėtis, c) dabartinė buvimo vieta, d) buvimo vietos nuo 1941. VI. 22 dienos.

Informacijos bus teikiamos pagal turimą žinių sneėdėtą. Paėlausimai apie evakuotuosius, kurie dar nėra įtraukti i kartėtėką, bus atsakomi tuoj po to, kai bus sužinota teėkomojo buvimo vieta.

Asmenys, kurie mano, kad kitų galį jų ieškoti, gali registruotis žėnių teėkimo įstaigoje, pateikdami aukėčiau minėtas žinias. Prašymus registruotis galima paduoti kiekvienoje komandantūroje.

ON. KAUNAS. Pirmadienį ir antradienį Kaune įvyko Kauno ir Vilniaus apygardų agronomų ir aspėrėčių žėmės ūkio vadovų suvažiavimas, kuriame duotos būsimojo darbo gairės.

ON. VILNIUS. Neseniai Vilniuje įvyko trijų dienų pradžios mokyklų inspektorių suvažiavimas, kuriame apsvarstyti svarbūs pradžios mokyklų reikalai.

ON. ŠIAULIAI. Siomis dienomis Šiauliuose įvyko apygardos komisarų Gewecke suvėėstas visų apygardos vokiečių ir vietos administracijos įstaigų vadovaujančių atstovų suvažiavimas. Suvažiavime aptarti įvairūs aktualūs klausimai.

ON. KAUNAS. Reicho Darbo Tarnybos Kauno štabas skelbia Reicho Darbo Tarnybos teėkiamųjų sus rinkimų datas.

UŽSIENIO ŽINIOS

TOKIO. Žiniomis iš Birmos fronto, septynios britų divizijos, apsupto i rytus nuo Majo kalnų, prėėsinasi vis silpnaun Japonų kariuomėnės apsupimą pata vis labiau suspaudžia. Apsuptoji britų kariuomėnė yra gerai ginkluota, turi daug patrankų, tanku ir kėlės šimtus vėėvėėimų. Ji yra susputusi keturių kilometrų ilgio ir vieno kilometro plačio erdvėje. Jai tėka tik būti visiškai sunaikintai arba pasiduoti. Ji apsuptosios britų kariuomėnės tik 100—110 vyrų pabego. Jie dabar kiaidėjoia tarp Majaus upės ir upė pat vardo kalnų. Ir ten japonai juos persekiojo.

„Jomiuri Hoči“ rašo, kad septinto sios divizijos kariai indai gausiai perbėga pas tautine indų kariuomėnę, su kuria jau dalyvavo kovose su britų kariuomėne.

I HELSINKIS. Vasario 16 d. buvo susitėkusi posėdėtis suomių parlamento užsienio politikos komisija. Užsienių reikalų ministeris Ramsay padarė pranėšimą apie dabartinę padėtį.

VICHY. (NL) Jungtinių Valstybių savaitrėšis „Colliers“ rašo apie padėtį Sovietų Sąjungoje. Pasak laikraščio, pagal patikimus duomenis, šiuo metu Sovietų Sąjungos stovyklose yra sukėsta 10—12 milijonų žmonių. Pranešama kad tai yra darbingo amžiaus vyrai, galima suėsėrytai vaizda apie Sovietų Sąjungoje vyraujančią padėtį. Remiantis paskutėiu Maskvos paskelbtais gyventojų statistikos duomenimis, pasak „Colliers“, reikia pripažinti, kad koncentracijos stovyklose vargsta ėešiųjų dalis viso Sovietų Sąjungos gyventojų. Sie skaičiai juo mažiau sukels nusistebėjimo, jei bus atsižvėgęs i tai, kad dauginu kaip milijonas lenkų ir Baltijos kraštų gyventojų buvo ištremta i Sovietų Sąjungos gilumą ir sukėsta ten i koncentracijos stovyklas.

STOCKHOLMAS. (NL) Reuteris apie Anglijos sostinės Londono puolima paskelbė tokią žinią:

„Šeštadienį ankstį rytą vokiečiai vėl ėėmė masę sproginėtamųjų bombų. Allarmas užtrukė šėk ėiek daugiau kaip valandą. Tam tikrą momentą visur gėbėjimo dainini dar tebėdėjo“.

MADRIDAS. (NL) Jungtinių Valstybių policija šiuo metu ėėško banėynčias ėėniėkinusių komitetų. Nakti i šeštadienį komunėstai savo šenkliais — kitų ir pasutvų, suėdėytais raudonais dažais ėėniėkino tris svarbiausius New Yorko katalikų bažnyčias ir terne pačiame miesto centre esančią šv. Patricijaus katedra.

ISTANBULAS (NL) Per paskutinį šėmės drėbėjimą Anatolijos šiaurės vakarusose, Bolų provincijoje, 2.336 žmonės žuvo ir 1.371 buvo sužėytė. 76.661 namai buvo sugriauti ir 7.818 buvo smarkiai sužėėta.

VIENA. (NL) Jungtinėse Valstybėse per neėėmę filmų traukimo metu sunkiai susižėdė ir vėėiau nuo šėėdų mirė žinomoji norvegų figūrėnė čiuožimo meisterė ir vėėiau filmų artistė Sonja Henie, kuri tris kart buvo olimpėdos nugalėtoja ir buvo pasaulio meisterė.

STOCKHOLMAS. (NL), Sovietų marėšas Žukovas paskirtas Stalino kaip vyriausiojo raudonosios armijos vado pavaduotoju.

UŽGAVĖNIŲ PROGA

Barzdos apšiūra gavus atostogų

Lai gyvuoja mūs vėrėjas, geradėjų geradėjas.

Nr. 8 (1222) Vilnius, 1944 m. vasario 26 d.

PRENUMERATA metams — 6 RM
pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM
Išsirašoma mažiausiai metų ketviriai, prisilaikant kalendorinės tvarkos, pav: I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

Lietuviškos dainos koncertai kariams

Vasario 12 d. KMS Jaunajame Teatre (Kaune) LAD kariams ir jų šeimoms buvo surengtas koncertas. Programą išpildė Kauno ansamblas ir choras, diriguojamas A. Olauskio, choro vyrų oktetas „Aidas", diriguojamas B. Vasiliauskio ir choro solistai. Akompanavo B. Dvarionas.

Šis choras yra gana gimtinėje kariams tai tar pat kolektyvas, kurio giedojima girdime Kauno ligoninės bažnyčioje pamaldų metu. Tąsa, dainos srityje jis yra visai jaunas, žengia tik pirmuosius savo žingsnius. „Norėdami prisidėti prie dainos populiarinimo", — sako jis, — „mes nesitenkinome bažnytinių giedojimu ir ryžomės lėsti į platesnį kelią ir čia, mėnesinėje radijo laidėje kelią savaičių mes pasidalysime savo pasiekimų rezultatais su jumis".

Programos pradžioje išpildė „Aidas" gana įdomiai išpildė Naujalio „Lietuva brangi" ir D. Andrulio „Kūtie dunda miškai". Smulkinkinas J. Vadauskas paėjęs sunkesnių Pabst Sarasate „Andalūzijos romansą" Lebel šiltai klausytojų buvo priimti Zumeris ir Macijauskas su Gaidelio „Kai laisvės sulroj". Taip pat gausių katučių susilaukė ir Mertinaitė su Pačėsaite, kurios duetu sudainavo „Gaidelio" „Tėvynės dainelę". Toliau mišrus choras išpildė rytinės Zlievičiaus „Laisvės dainą" ir Simkaus „Vėjo dukrą", už kurią klausytojai itin plojo.

Antroje dalyje pasirodė Sirkaras su Drangausku, kurie duetu padainavo Žilinio „Svente". Mertinaitė kvamingai padainavo Guberto „Paukštytės mielos". Oktetas „Aidas" vyksisia pasirodė su Bungart „Prie ežilinio" ir Schrade „Kelsivio daina". Žaismingą Petrausko „Geismai ir svajonės" padainavo Matekonytė ir Steckaitė. Pabaigai choras nuotaikingai išpildė Strolios „Valiok, dalgelli", Simkaus „Apynėlį", kurį teko net pakartoti, Simkaus „Vakarinę dainą" ir „Lietuviais esame mes gimę".

Kitą dieną dalis šio kolektyvo nuvyko sveikstančiųjų kuopon palinksminti ten besigydančius karius. Čia programą išpildė vyrų oktetas „Aidas", diriguojamas B. Vasiliauskio, okteto solistai ir įgulos choro solistės Mertinaitė ir Pačėsaitė. Palymėtina, kad šio koncerto programa buvo sudaryta vien iš lietuvių kompozitorių veikalų.

Atsilvėjiant, kad šis choras tėra tik mėgėjų kolektyvas, pirmoviniu to pasirodymus reikia laikyti pavykusiais. Juo labiau, kad tai pasiekta per gana trumpą laiką. Tikėsimės, kad jis ateityje progresuos dar daugiau. Sėkmės!

Girdėti, kad choras kiek sąlygos leis. žada su koncertais aplankyti ir už Kauno ribų esančius karių dalinius.

J. P. P

PADĖKA

Vasario 8 d. Visuomenės Reikalų Departamentas įtekė sveikstančiųjų kuopai dovanų: 9 rankluosčius, 30 p. vilnonių kojinių, 60 p. vilnonių pirštinių, 3 šiltus, 4 gab. lakinių ir 8 ryš. sausainių.

Sveikstančiųjų kuopos kariai dėkingi Visuomenės Reikalų Departamentui ir sukojusiai visuomenei už gausią auką.

Kuopos Vadas

Per kalnus matome steinanij pavasarj — Gr. Petrylos nuotr.

KAI PATENKI Į BANDITŲ „ŠTABĄ"

Žiemos rytas. Keista žiema. Nors sausio mėn., bet vos beišlupi kojas iš purvo. Tokiu keliu žiū. Š. su savo 38 vyrais pamažu juda Gudijos kryptimi. Visiems rūpi, kad dar prieš aky stovi atsakinga žvalgyba. Vienas kitas beveik pusbalsiai užsiminėjęs dainelę.

Siandien, visi kažkodėl kitaip jaučiasi, negu paprastai. Keistas nujautimas! Kai kas pradeda pasakoti keistų prieš nakties sapnų. Ltn. Š. išsirečiškia, kad turėjęs išvykti į V., bet vykslas tik tada, kada gerokai bandiniams aplankysias ragus.

Taip besikalbant ir besikeičiant mintimis, pasiekėme Lietuvos — Gudijos sieną. Prasidėjo banditų velkimo sritis. Čia kiekvienas namas, kiekviena troba, pirtis, arlovys ar net mašalas — visur paverstos bunkeriais. Čia dažnai bežygiuojančius karius apsaudo. Atsargą gėdos nedaro! Priešakinę sauga sudaro 3 geri ginkluoti kariai, kurie nuo mūrinės branduolio attitolsta per 100 metrų. Apsauga puiki ir garantuota ir mums reikiamą vietovę T. iš viso daro apie 13 km.

Pagalau pasiekiame ir T. bažnyčkaimį. Prieš jį apspinta mus žmonės ir praša, kad nevažiuotume į bažnyčkaimį, nes esą įsitvirtinę banditų štabai. Dar įspėjo, kad kaip tik siandien visos sritiės banditai renkasi į šį bažnyčkaimį mitinguoti ir pažiūrėti pasiteiruojame apie banditų skaičių.

— Ponulai, — sako, — maždausiai 1400! Neskitti Žsistt Dievo, gelbski!

Tokia žinia buvo nepatikėtina. Mes pulkiai žinodavome, kad pitečiai dažniausiai mėgdavo padauginti. Mes galvojame kitaip. Tikėjome, kad vieną 1400, tiesiau sakant kokia 40 arba daugiausia 140 banditų.

— Pirmyn! — nuaidėjo ltn. Š. komanda, ir priešakinė sauga už keletos minučių pasinėrė bažnyčkaimyje. Iš paskui artėjome ir mes. Atsargos automatinis prieš bažnyčkaimi buvo išstatytas mūsų sunkusis kulkosvaidis. Netrukus visi buvome bažnyčkaimyje, kuris atrodė labai tartinas: namų langai užmaišioti, šiaurės lentomis užkalti, eičiams apstatyti, ir aplink visą bažnyčkaimą rūpestingiausiai aptverta spygliuotų vielų užtvara. Tai reiškė, kad yra kitūtys ir mūsų čia atvyrimas buvo labai nepageidaujamas. Supratome, kad pakliūvome į spąstus. Vyru laksytymas buvo daugiau negu tartinas. Pasiėbėjome, kad iš bažnyčkaimio 6 vyrai pasileido bėgti į artilmiausią kaimą, 3 bėgančius banditus tuoj nukovėme.

Kiekvieną momentu laukėme ugnies. Neapsirikome. Dabar mums jau buvo tikrai aišku, kad banditai samoningai įsileido mus į bažnyčkaimi. Tikėjos apsupti ir visos vietoje sunaikinti, tačiau visiškai apsupti nepavyko.

Lygiai 1 val. dienos netu iš visų pusių, maišų sandėlių ir net iš kiekvieno kupetų prakiuro smarki kulko svaidžių ir automatinių pistolių ugnis. Šautuvų šūvių beveik negirdėti. Šaudė į mus kas tik pakėlė ginklą ir kas buvo tame bažnyčkaimyje, net vaikai ir moterys. Tačiau šaltakraujiškumas ir laimė mūsų nepaleido. Nors ir iš labai maža atstumo, bet banditų ugnis buvo netikli. Stebuklas ar niekam tikę šoullai? Atvirkščiai, visi būtumėm žuvę.

Mums nieko kito neliko — tik trauktis, todėl skubiai ir tvarkingai pradėjome trauktis. Iš čekėsta bokšto pradėjo klegenti sunkusis banditų kulkosvaidis. Jo „dainai" dar pritarė keli lengvieji kulkosvaidžiai ir automatiniai pistoletai. Nors ir į netaiklią automatinio pistoleto ugnį įkliuvo veterinarijos viršininkas M., kuris stovėjo visai netoli čerkės. Jis vos spėjo laiminga pasprukti. Pasipylus banditams iš visų namų ir bunkerių, buvo neįmanoma juos suskaityti. Atsiliepė ir mūsų sunkusis kulkosvaidis, bet išleidęs keletą šūvių, užklitovo.

Prasidėjo žūtbūtinė kova J. psk. J. ir J. psk. S. nespėjo deti apkasas ir savo lengvuosius kulkosvaidžius ir gatvėje guldyti banditus. Ltn. Š. serijos ir vertė banditus iš riklinčės. Narsiojo vado pavyzdžia paskė ir visi kiti mūsų kariai. Staiga miršiamai suleidžiamas J. psk. J. Banditai dar labiau įniršo ir vis arčiau ir arčiau šaudo. Kova pakilo iki tauriausios formos. Dilelis banditų noras mus salutinai sunaikinti, sunkiai sekėsi. Greitai trankdamiesi aršai laimingai prastiauzėme pro apsupimo žiedą ir dar laimingiau pasiekė pasitraukti iš bažnyčkaimio.

Prasidėjo akmenų laužas. Pasidėrė puiki uždanga ir atsuma. Dienos metas ir pulkus matomėme mūsų daug padėjo. Nespėja banditas lėkšti galvos, tuoj užsileid. šautuvą ant akmens, nusitaikai, iššauni, ir banditas staiga krinta, danditi mus vijosi apie 3 km, paskui save palikdami gausų savo lavoną skaičių. Taip savo galvą palydėjo ir vienas banditų „komandyrie", kuri nukovė sužeistasis eil. Z. Šis karys laiku pastebėjo, kad „komandyris" su savo keliais banditais pradėjo įkyriai jį persekioti. Pats būdamas sužeistas, bėgti nebegalėjo, todėl turėjo naktinti visus, kas tik jį vijosi. Puikiai nustatęs nukovė „komandyrį" ir dar 8 banditus. Antrasis, kieš sunkiau sužeistas, eil. B. vė. išvedė iš rikiuotės jį „lydėjusius" 4 banditus.

Mūsų šūviai banditams buvo miršiamai. Stebėjomės, kad jie į mus taip smarkiai šaudė, tačiau jų kulkos tai neprilėkdavo, tai praleidavo virš mūsų galvų.

Banditai mus vytis sustojo. Visi sustojome pailsėti ir pasitarti. Pasiėkėjo, kad mūsų 2 vyrai negrįžę ir tik 2 sužeisti. Tuo ir baigėsi šios kautynės, kurios gulėjo mums labai brangiai kainoti.

Polic. Juozas Babkauskas

Lietuvis karys piešia — Alg. Saulio nuotr.

Sekėjas

J. ltn. Sūdėlaus nuotr.

AUKA KARIŲ KULTŪRINIAMS REIKALAMS

Tauragės Aps. Lietuvių Karių tr. Ju Šeimų Globos Komitetas, atsiliepdamas į LAD Ryšių Kar. Štabo Sviečiamo Karininko raštą, paskyrė visai liet. karių kultūriniams reikalams 1500 RM. Pinigai pervesti Sviečiamo Karininko ein. s-ton Nr. 14638, Nottenbanke Kaune.

KLAIDOS ATITAISYMAS

„Kario" Nr. 7 „Mūsų gyvenimo" skyriuje, žinutėje „Iš a. i ltn. Šilarpo užrašų" vietoj: iš jos likučių formuojama 29 šaulių šviežia" turi būti: formuojamas 29 Saulių Teritorinis Korpas".

LIETUVIŲ PROFESINIŲ GRUPIŲ ATSTOVŲ KELIONĖ I REICHĄ

ON. KAUNAS. Apie lietuvių profesinių grupių atstovų studijinę kelionę i Vokietiją gauta tokių žinių.

Iki šiol buvo keiiaujama per Karaliaučių ir Danciąą i Dresdėną. Dabyviai visur turėjo geros progos pasižiūrėti gražiais miestų vaizdais ir apžiūrėti matytinus daiktus ir vietas. Be to, buvo lankomasi miesto įrenginiuose, darbininkų kvartaluose ir darbininkų svetimšaliųj gyvenamuose būstuose. Danzige buvo aplankytos laivų statyklos ir pavyzdinąi socialiai įrenginąi, o taip pat buvo atsilankyta organizacijos „Jega per džiaugsmą" suruoštame dideliame parengime darbininkams svetimšaliams, kas buvo didelė staigmena. Taip pat trumpai buvo atsilankyta žinomuose Zeis-Ikon fabrikuose Dresdene. Kelionės dalyviai po 14 dienų kelionės per Vieną ir Breslavą vėl grįš į Lietuvą.

DVI DIENOS — DU LĖKTUVAI

Kada būdavo debesuotas ir lietingas oras, tuomet mums būdavo poilsis, masudavo tie „šamai" su savo sparnuotomis pabaisomis. Mūsų patrankos, mums patikimos tik pasistebiusios, į priešo pusę žiūrėdavo, laukdamos aukų, kada pasirodys priešas.

Štai, dabar papasakosiu iš kelių dienų mūsų buvusių kautynių. Išsaušo graži rudens diena. Mes tritšėme prie patrankų. Nors pastiprsdavo tuskių lėktuvų kleksimai, bet jie vis nedrįsdavo priartėti. Tik kai suėjome pietauti, pasigirdo sirenos balsas. Tuoj puolėme prie ginklų ir pasirengėm pasitikti. Bet neilgai teko laukti.

Tuoj puskarininkis komanduoja paleisti ugnį.

Pasigirdus skambučiui, paleidome grupę svediniių ir tol šaudėme, kol pamatėme, kad jau krinta žemyn liepsnojanči sovietų mašina. Lakūnai suspėjo iššokti su parašiutu, bet kur buves nebuvęs pasirodė sovietų naikintuvas ir pradėjo iš kulkosvaidžių šaudyti į savo nusileidžiančius lakūnus. Kadangi tik vieną tepajėgė sužeisti, todėl abu pateko į nelaisvę.

Ištyrus pasirodė visai jaunučiai, 18—19 metų amžiaus lakūnai. Iš pamtųjų belaisvių paaiškėjo, jog lėsvikai bijo, kad patekę į nelaisvę lakūnai neišduoti jokių žinių priešui, todėl žudo jiems patiems tarnaujančius savo žmones.

Netekę savo „sakalo", bolšev kai sugalvojo mums atkeršyti, bet ir tas jiems nepavyko.

Štai, rytojaus dieną vėl tuo pačiu laiku pasirodė tiesiai į mus atiekiantis bolševikų lėktuvas. Mes vėl: jį tinkamai pasitikome. Padangėje aplink lėktuvas sprogindėjo mūsų svediniai, kol pagaliau staiga pasirodė ugnis ir vienas priešo lėktuvas smigo žemyn tiesiai į netoli esantį kelią. Jį su lakūnais įsmegė į žemę ir liko tik lauže krūva.

Ir taip mes per dvi dienas iš eilės numušėme poro priešo lėktuvų. Tik mes, o tokių „mes" juk daug yra fronte ir jie visi taip pat numuša po maždaug bei daugiau priešo „sakalų".

Mes su pasiryžimu ir tolau siame kovą su tuo nekultūringuoju priešiu, kuris nelaisvėje ar vėliau nuleis savo sparnus.

Karys St. Prakapas

Aukos kariams Rytuose

Pr „Karo" redakcją pasiųstojo mūsų kariams Rytuose: **Švietimo Vadyba:** kumštinių pirštinių 106 poros, kojinių — 8 poros, ausinių — 7, kailiukus — 3, vatalinos — 1 pao. vilnų — apie 300 gr. raišo pirštuotų pirštinių — 5 por., rašt. nepirštuotų pirštinių — 14 porų, šalikučių — 5. **K. Algėnas:** knygų — 20 ir laiškams popierius. **M. Gaulytė:** popierius — 50 lap. ir kortų — 1 kal. **E. Kačauskaitė:** knygų — 32. **Ciečėnas:** knygų — 4. **Aldona Kancleryte:** megztukų — 1. **Norkūnaitė:** knygų — 20, vokų — 80, bloknotų laiškams — 2. **Ona Bosienė:** pirštinių — 5 por. **N. S.:** knygų — 6, vokų ir popieriaus — 18.

Pinigais: Kainų priežiūros įstaiga RM 15,50.